

UNIVERZA V LJUBLJANI
FILOZOFSKA FAKULTETA
ODDELEK ZA SLOVENISTIKO

KRATKOPROZNI OPUS SEBASTIJANA PREGLJA

DIPLOMSKO DELO

CERKNO, 2014

NIVES FLORJANČIČ

Univerza v Ljubljani

Filozofska fakulteta

Oddelek za slovenistiko

DIPLOMSKO DELO

KRATKOPROZNI OPUS SEBASTIJANA PREGLJA

Študijska programa:

SLOVENŠČINA – D

SOCIOLOGIJA – D

Mentorica: doc. dr. Alenka Žbogar

Cerkno, 2014

Nives Florjančič

ZAHVALA

Zahvalila bi se mentorici doc. dr. Alenki Žbogar, ki mi je s svojo strokovnostjo, znanjem in prijaznostjo pomagala pri oblikovanju diplomskega dela. Hvala, hvala, hvala.

Zahvalila bi se svoji družini, mami Nadji, sestri Tatjani in Damirju, za moralno in finančno podporo skozi celoten študij. Hvala, hvala, hvala.

Še posebej bi se zahvalila fantu Urošu za vse spodbude in nesebično pomoč, ko sem to potrebovala. Hvala, hvala, hvala.

KAZALO

1. UVOD.....	8
2. BIO- IN BIBLIOGRAFIJA.....	9
3. BURKAČI, SKRUNILCI IN KRIVOPRISEŽNIKI.....	11
3.1. Motivno-tematska analiza.....	11
3.1.1. Skrunilci pobočij.....	11
3.1.2. Onstran steklene stene.....	12
3.1.3. Lahkoživa nerodovitnica.....	12
3.1.4. Rože za Lili Lombard.....	13
3.1.5. Znanilec maloverjetnosti.....	13
3.1.6. Angel z nabrežja.....	14
3.1.7. Tako blizu raja.....	15
3.2. Jezikovno-slogovna analiza.....	16
3.3. Idejno-sporočilna analiza.....	17
4. CIRILINA ROŽA.....	18
4.1. Motivno-tematska analiza.....	18
4.1.1. Smrt Lužarjeve Zale.....	18
4.1.2. Pesem zelenega petelina.....	19
4.1.3. Srečni dnevi hlapca Justina.....	19
4.1.4. Ob polni luni.....	20

4.1.5.	Vrt z zlatimi jabolki	20
4.1.6.	V senci zlodejske kreature	21
4.2.	Jezikovno-slogovna analiza	23
4.3.	Idejno-sporočilna analiza	24
5.	SVINJE BREZ BISEROV	25
5.1.	Motivno-tematska analiza	25
5.1.1.	Pianino	25
5.1.2.	Sosedov sin	26
5.1.3.	Vampir iz Šiške.....	26
5.1.4.	Ptičar	27
5.1.5.	Potres	27
5.1.6.	Urar	28
5.1.7.	Kursk.....	28
5.1.8.	V soboto dopoldne	28
5.1.9.	Bolezen	29
5.2.	Jezikovno-slogovna analiza	30
5.3.	Idejno-sporočilna analiza	31
6.	PREBUJANJA	32
6.1.	Motivno-tematska analiza	33
6.1.1.	Tako gre ta svet.....	33

6.1.2.	Srebrna raketa	33
6.1.3.	Frenk in Pit.....	34
6.1.4.	Avstralija.....	34
6.1.5.	Gosli, medved in črni mož.....	35
6.1.6.	Veliki fantje	35
6.1.7.	Ni še konec.....	36
6.1.8.	Moja ljubezen	36
6.1.9.	Zlata lestev	37
6.1.10.	Vrnitev.....	37
6.1.11.	Ogenj ljubezni	38
6.1.12.	Beatifikacija	38
6.1.13.	Pravi trenutek	39
6.1.14.	Veter in misel	39
6.1.15.	Polnočni sel	40
6.1.16.	Zajec, slon in sinji kit	40
6.1.17.	Črni deček	40
6.1.18.	Poletna noč	41
6.1.19.	Mir.....	42
6.1.20.	Junak	42
6.1.21.	Diagnoza	42

6.1.22.	Spomin	43
6.2.	Jezikovno-slogovna analiza	44
6.3.	Idejno-sporočilna analiza	45
7.	PREGLJEV KRATKOPROZNI OPUS – SKLEPNA OPAŽANJA.....	48
8.	ODMEVI V JAVNOSTI	50
9.	VKLJUČENOST V ANTOLOGIJE	54
10.	ZAKLJUČEK	56
11.	VIRI IN LITERATURA	58

Izveček

Diplomsko delo analizira kratkoprozni opus Sebastijana Preglja, in sicer njegove zbirke *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki* (1996), *Cirilina roža* (1999), *Svinje brez biserov* (2002) in *Prebujanja* (2011). Vsako zbirko sem analizirala motivno-tematsko, jezikovno-slogovno in idejno-sporočilno. Analiza vsake zbirke preveri motive, teme, število in karakterizacijo literarnih oseb, sporočilo pripovedi, jezik, slog pripovedovanja, tip pripovedovalca ter približno število besed v zgodbah. Dodano je poglavje o odmevih zbirk v kritikah ter njihova vključenost v antologije. Izdelava diplomskega dela temelji na kabinetnem delu, saj je osnovna metoda dela analiza in interpretacija virov s pomočjo deskriptivne metode.

Ključne besede: bio- in bibliografija Sebastijana Preglja, motivno-tematska, idejno-sporočilna, jezikovno-slogovna analiza Pregljeve kratke proze, število besed v zgodbah, odmevi v javnosti, vključenost v antologije.

Abstract

The thesis analyses the short prose works of Sebastijan Pregelj, namely his collections *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki* (1996), *Cirilina roža* (1999), *Svinje brez biserov* (2002) and *Prebujanja* (2011). Each collection was analysed for its motifs and themes, its language and style and its ideas and messages. The analysis in each collection examines the motifs, themes, the number of literary figures and their characterisation, the message of the story, its language, the storytelling style, the narrator type and the number of words in stories. The chapter about the critiques of these collections and their inclusion in anthologies is included. The thesis is based on desk research work, as the basic methods of work are the analyses and interpretation of sources with the descriptive method.

Key words: *bio- and bibliography of Sebastijan Pregelj, analysis of motifs and themes, analysis of ideas and messages, analysis of language and style, analysis of the number of words in stories in Pregelj's short prose, echoes in the public, inclusion in the anthologies.*

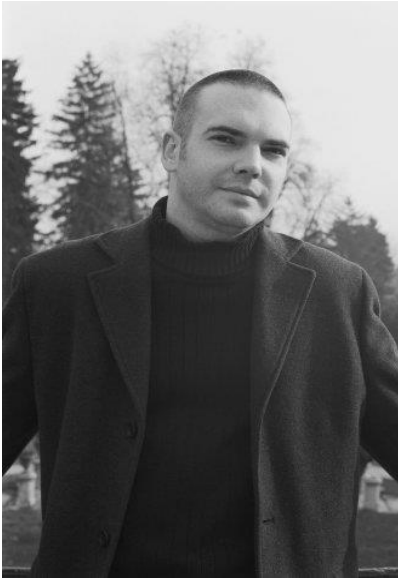
1. UVOD

V svojem diplomskem delu bom analizirala kratkoprozni opus Sebastijana Preglja, in sicer zbirke *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki*, *Cirilina roža*, *Svinje brez biserov* in *Prebujanja*. Pripovedi bom analizirala motivno-tematsko, jezikovno-slogovno in idejno-sporočilno. Za vsako besedilo bom preverila motive, teme, število in karakterizacijo literarnih oseb, sporočilo zgodbe, jezik, slog pripovedovanja, tip pripovedovalca ter približno število besed v posamezni zgodbi. Pri tem se bom oprla na preštevno metodo, opisano v Hladnikovi monografiji *Slovenski zgodovinski roman*:

najprej preštejemo število strani in od njega odštejemo vse prazne strani in tiste, na katerih so ilustracije, natančno do četrte strani. Potem preštejemo število vrstic na strani in od seštevka odštejemo povprečno število praznih vrstic. Povprečje dobimo tako, da na desetih zaporednih straneh število odstavkov delimo z dve (predpostavljamo, da povprečni odstavek da pol prazne vrste). Nazadnje določimo še povprečno število besed v polni vrstici, upoštevaje deset vrst. Zmnožek besed v vrsti, vrst na strani in števila strani v knjigi da število besed v knjigi, ki ga zaokrožimo na stotine (Hladnik 2009: 192).

Na koncu bom dodala še poglavje o odmevih zbirk v kritikah ter poglavje o vključenosti zbirk v antologije.

2. BIO- IN BIBLIOGRAFIJA

Sebastijan Pregelj je diplomirani zgodovinar in slovenski pisatelj mlajše generacije. Rodil se je 29. 7. 1970 v Ljubljani. Diplomiral je iz zgodovine na Filozofski fakulteti v Ljubljani. Živi in dela v Ljubljani in je član Društva slovenskih pisateljev. V literarnih revijah objavlja zgodbe od leta 1991. Izdal je štiri zbirke kratke proze in štiri romane. Leta 1996 je izšel njegov prvenec *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki*, leta 1999 je sledila zbirka kratke proze *Cirilina roža* in zatem še zbirka kratkih pripovedi *Svinje brez biserov* (2002). Leta 2004 je za časopis *Pravna praksa* napisal serijo kratkih kriminalnih zgodb. Leta 2011 je izšla njegova četrta zbirka kratke proze *Prebujanja*. Pregljev prvi roman *Leta milosti* je izšel leta 2004, sledil je roman *Na terasi babilonskega stolpa* (2008), s katerim je bil finalist natečaja Cankarjeve založbe za roman iz sodobnega življenja. Leta 2010 je izšel njegov tretji roman *Mož, ki je jahal tigra*. Pregelj je bil z vsemi tremi romani finalist za nagrado Kresnik - nagrado za najboljši roman leta, ki jo podeljuje časnik *Delo*. Leta 2013 je sledil četrti roman *Pod srečno zvezdo*. V sodelovanju z Gašperjem Troho je nastal vodnik *Literarne poti Ljubljane*, ki je leto kasneje izšel še v angleškem prevodu *Ljubljana Literary Trail*.

Osrednji motiv njegovih kratkoproznih del je posameznik, ki pogosto izhaja iz marginaliziranih skupin ali urbanega okolja. V romanih pogosto izhaja iz manj znanih zgodovinskih dejstev, ki jih nadgrajuje s fantastiko. Medtem ko so *Leta milosti* primerjali z uspešnicama Gabriela Garcie Marqueza, *Na terasi babilonskega stolpa*

Gašper Troha povezuje z vrhovi postmodernistične literature, še bolj konkretno z romani Umberta Eca.

Kratka proza

Burkači, skrunilci in krivoprisežniki (1996)

Cirilina roža (1999)

Svinje brez biserov (2002)

Prebujanja (2011)

Romani

Leta milosti (2004)

Na terasi babilonskega stolpa (2008)

Mož, ki je jahal tigra (2010)

Pod srečno zvezdo (2013)

Prevodi

Auf der Terrasse des Turms von Babel (2013)

V antologijah

Čas kratke zgodbe (1998)

Die Zeit der kurzen Geschichte (2001)

Vně hranic (2002)

A lazy Sunday afternoon (2007)

Noc w Lublanie (2009)

Ljubljana Tales (2012)

Drugo

Literarne poti Ljubljane (2010)

Ljubljana Literary Trail (2011)

3. **BURKAČI, SKRUNILCI IN KRIVOPRISEŽNIKI**

Burkači, skrunilci in krivoprisežniki je prozni prvenec pisatelja Sebastijana Preglja. Zbirka kratke proze je izšla pri Mondeni v Jurčičevi zbirki IV/V leta 1996. Kratke pripovedi (*Skrunilci pobočij, Onstran steklene stene, Lahkoživa nerodovitnica, Rože za Lili Lombard, Znanilec maloverjetnosti, Angel z nabrežja, Tako blizu raja*) se približujejo fantastiki, v ospredje postavljene osebe so nemočne, izpostavljene pretežno sovražni ali pa vsaj neobčutljivi okolici. Pregljevo pripovedovanje je suho, distancirano, natančno in ekstenzivno, družba temelji na traču, na širjenju polresnic, na napihovanju zgodb in slutenj, obenem pa je izrazito ksenofobična, nevoščljiva in vase zaprta.

3.1. Motivno-tematska analiza

3.1.1. *Skrunilci pobočij*

Kratka pripoved z devetimi podpoglavji se začne na pokopališču. Ljudje govorijo o duhovniku, ki naj bi imel pod posteljo skritega mamona, duhovnik pa jih v mislih označuje za krivoverce in nepoštenjake. Zvečer duhovnik izpod svojega ležišča vzame Kristusovo glavo in jo s svojim avtom nekam skrivnostno odpelje. Medtem mož izpod vrha, ki šteje za veljaka, ponovno spolno zlorabi svojo hčer. Še isto noč se njegova žena odpravi v dolino k župniku, da le temu pove za zlorabo in da ga le ta kaznuje. Ker ga ni doma, ga žena počaka pri starcu, župnikovem sosedu, ki ji pove, da se župnik vsako noč nekam odpelje in se proti jutru vrne. Ko se ta res pripelje nazaj, ženi noče pomagati, saj je njen mož veljak. Žena s trdnim namenom, da moža ubije, odide domov. Doma vzame sekiro, a se, ko jo že drži nad moževim telesom, premisli. Ko se mož zbudi, ji pove, da je imel čudne sanje, v katerih je ona župniku povedala za spolno zlorabo in ga nato s sekiro želela ubiti. Žena se čez par dni resnično odloči, da ga pokonča, a ne najde sekire. Vse se vrne v stari tir in pripoved se tako konča.

Osrednji motivi so motiv spolne zlorabe, motiv kmetstva in motiv bibličnosti. Tema je družbena. Nastopa več glavnih in več stranskih literarnih oseb. Karakterizacije literarnih oseb ni.

3.1.2. Onstran steklene stene

Kratka pripoved s petimi podpoglavji govori o moškem, ki že dolgo hodi ogledovat lutko onstran steklene stene. Skupaj z njo si domišlja svoje življenje. Ko jo nekega večera najde prislono na smetnjak, jo vzame domov. Srečen je, da ima končno tudi on žensko, nekoga, ki ga bo vedno čakal doma. Obleče jo in jo posede na fotelji. Med plesom si jo ne upa poljubiti. Zjutraj moški ne more verjeti, da ženska naga leži ob njem in da diha. Ženska vstane in gre pod tuš. Kasneje gresta skupaj v mesto. Naslednji dan, ko se vrne iz službe, je stanovanje pospravljeno in kosilo skuhan. Zvečer odideta v opero, naslednji dan pa v galerijo. Ženska se tam dotika skulptur, kar se zdi kustosu, ki ju opazuje, zelo čudno. Za ta nenavaden par pove čistilki, ki kasneje na tem mestu vidi samo žensko, ki govori moškemu kipu in se ga dotika kot je pred tem moški govoril lutki iz izložbe.

Osrednji motivi so motiv fantazije, motiv domišljije, motiv ljubezni in motiv pravljice. Tema je ljubezenska. Nastopa ena glavna literarna oseba in več stranskih. Karakterizacija literarnih oseb je skopa in posredna.

3.1.3. Lahkoživa nerodovitnica

Kratka pripoved s sedmimi podpoglavji se začne s starcem, ki sedi pod lipo in razmišlja o časih, ko so v vas prihajali romarji. Ko zasliši cerkveni zvon, je prepričan, da ga kliče sam zveličar, zato odide na sveto grudo. Tam najde Kristusa na tleh in starec ne ve, kaj naj naredi. Mimo pride pritlikavec, ki prodaja krpe, prepojene s svetostjo trpljenja. Kristusa postavi nazaj na križ. Kasneje starec pritlikavca ponovno sreča v gostilni, kjer ta ljudem pripoveduje o različnih čudežih, ki jih mlinarjeva najmlajša hči kasneje obsodi za lažne. Ko želi pritlikavec vaščanom prodati krpo s Kristusovo krvjo (relikvijo)

za v njihovo cerkev, ga izženejo iz gostilne in pretepejo. Nato se hočejo maščevati še mlinarjevi najmlajši. V petek zjutraj se zberejo pred gostilno, kjer jim veljak izpod vrha ukaže naj poiščejo grešnico. Ko jo pred malikovalnico najde prvi moški, ji reče, da je še čas, da uide. A noče. Starec Matija medtem premišljuje o davnem bičanju lepe rdečelase Lili, ki je kasneje postala enonoga balerina. Kmetje kmalu zatem pripeljejo mlinarjevo najmlajšo do križa. Veljak izpod vrha prvi zamahne z bičem po njej in prvi vanjo vrže kamen, nato pa še vsi zbrani. Ko končajo, krvava obleži. Pripoved se na ta dan popoldne konča, ko vaščani priredijo veselico.

Osrednji motivi so motiv bibličnosti, motiv tradicije, motiv nasilja in motiv kmetstva. Tema je družbena. Nastopa več glavnih in več stranskih literarnih oseb. Karakterizacije literarnih oseb ni.

3.1.4. Rože za Lili Lombard

Kratka pripoved s petimi podpoglavji govori o Lili Lombard, enonogi balerini srednjih let, ki ima dosti mlajšega moža. Ko se nekega dne sprehodita do reke, balerina skoči čolnarju v čoln in z njim odrine. Mož odide v lokal in se tam zapije. Ko pride domov, ne more zaspati, ker razmišlja kaj dela balerina s čolnarjem. Odide ven in plača pocestnici, da odide z njim do reke. Tam z njo sedi do jutra. Doma upa, da se balerina vrne, hkrati pa razmišlja kako jo bo porinil z njunega balkona. Vse bolj se mu dozdeva, da je že od nekdanj Lili Lombard le njegova prikazen iz sanj.

Osrednja motiva sta motiv domišljije in motiv ljubezni. Tema je ljubezenska. Nastopa ena glavna literarna oseba in več stranskih. Karakterizacija literarnih oseb je skopa in posredna.

3.1.5. Znanilec maloverjetnosti

Kratka pripoved s tremi podpoglavji se začne v gostilni, kjer se zbirajo možje. Medtem se dobijo tudi ženske, da se pogovorijo o vseh stvareh na vasi. Zvečer hudo neurje

ustvarja plazove in odkriva strehe. Gostilničar, ki hodi vasovat k vdovi, v gostilno pripelje nov igralni aparat, ki vaške može popolnoma obnori. Medtem v vas pride neznanec, ki pomaga vaščanom pri odpravi naravnih nesreč in za katerega kasneje ugotovijo, da je najverjetneje antikristov pomočnik.

Osrednja motiva sta motiv ljubezni in motiv kmetstva. Tema je družbena. Nastopata dve glavni literarni osebi in več stranskih. Karakterizacije literarnih oseb ni.

3.1.6. Angel z nabrežja

Kratka pripoved s trinajstimi podpoglavji se začne z žensko, ki sedi v primestnem baru, kamor hodijo možje le, ko je tam tudi ona, da lahko o njej govorijo in jo s pogledi slačijo. Ona ve, da ni navadna vlačuga, ker je še skoraj otrok. Vsak dan hodi mimo zidu z napisom Sanje so prepovedane. Ona si sanje kupuje pri črpalkarju v iglah. Sanja kako bo srečala pisatelja, ki jo bo povzdignil v gospo. Nekega dne res pride v bar pisatelj, stopi do nje in ji reče, da je on tisti, o katerem sanja. Skupaj odideta. Za vogalom ju čaka bel avto, s katerim se odpeljeta v njegovo vilo. Zdi se ji dobro, ker bo od zdaj naprej lahko tudi sama hodila v najimenitnejše salone in klube, kjer jo bodo vsi gledali z občudovanjem, ker je čisto nekaj posebnega, ona je angel z nabrežja. Med vožnjo se spomni otroštva, ko je bilo še vse drugače, ljudje so bili bolj prijazni in zaupljivi. Pogleda pisatelja in si misli, da je mogoče on bog, dokler ji roke ne položi na koleno: nekje se tudi sanje končajo. Ko prispeta v njegovo vilo, jima zapleše enonoga balerina. Pisatelj ji pove, da je Lili Lombard njegova plesalka, pritlikavec Mehmed pa njegov sluga. To je njegov svet in on je v njem bog. Vse je tako, kot se zdi njemu: angel z nabrežja, balerina, pritlikavec in slepec. Vse je ustvaril on, zato govorijo njegove besede in delajo njegove gibe, obsojeni so na večnost. Igrati morajo vsakič, ko odpre kdo knjigo. Pisatelj bo umrl, a oni bodo večni. Ženska se nato znova spomni otroštva in očetovega pogreba. Z mamom se po njegovi smrti nista videli veliko več, ker je mama dosti delala, veliko pa je menjavala tudi moške.

Kratka pripoved proti koncu preskoči na en drug, čisto navaden dan, ko se ljudje zbirajo ob reki, otroci pa se v bližini igrajo. Na drugi strani reke se zbirajo filmarji, ki snemajo

tragedijo. V filmu naj bi po reki priplulo truplo ženske. Ljudi ob reki prosijo, če so lahko statisti, v zameno pa dobijo tisočaka, pivo in cigarete. Pripoved se konča, ko začnejo snemati film in ko po vodi priplava čisto pravo truplo ženske.

Osrednji motivi so motiv prostitucije, motiv domišljije in motiv bibličnosti. Tema je družbena. Nastopata dve glavni literarni osebi in več stranskih. Karakterizacije literarnih oseb ni.

3.1.7. *Tako blizu raja*

Kratka pripoved z enajstimi podpoglavji govori o Sibilu, ki živi v stari baraki med skladišči. Veruje, da ima vsak človek svojega angela. Nekega dne zagleda trgovino, kjer prodajajo rajске ptice, o katerih je velikokrat sanjal. Kupi si svojo rajsko ptico. Ko jo prinese domov, zavrti ključ, ki ga ima ptica na trebuhu, da mu zapoje. Daje ji za jesti in piti, a se hkrati boji, da odleti. Ima občutek, da počne nekaj zares hvalevrednega, ne samo zase in za ptico, ampak za vse. Domisli si, da ji postavi raj, zato se odpravi pogledati raj v nebeške zgradbe onstran reke. Na vhodu nebeške zgradbe sta moža v uniformah, za katera takoj ve, da sta angela. Prosi ju, da ga pustita noter. Zgradbo si ogleda in nato zadovoljen odide nazaj domov. Drugi dan že navsezgodaj na kolo pritrdi prikolico in se odpelje v kamnolom. Ko si ogleduje skale, pride pritlikavec, ki mu ponudi krvavo krpo za tisočaka, a jo Sibil ne kupi. Raj postavi za kočo. Popoldne pridejo sosede in začne se zabava s harmoniko, klarinetom in kitaro. Zakurijo ogenj in pečejo meso. Ko se napijejo, poležijo po travi. Ker je raj malo uničen, se Sibil odloči, da naredi novega.

Osrednja motiva sta motiv domišljije in motiv bibličnosti. Tema je družbena. Nastopa ena glavna literarna oseba in več stranskih. Karakterizacija literarnih oseb je skopa in posredna.

V zbirki se nekatere literarne osebe ponavljajo, to so Lili Lombard (*Rože za Lili Lombard*, *Angel z nabrežja*), angel (*Angel z nabrežja*, *Tako blizu raja*) in pritlikavec. Slednji je lahko nosilec resnice (*Lahkoživa nerodovitnica*), sluga (*Angel z nabrežja*), slepar (*Tako blizu raja*) ali pesnik (*Angel z nabrežja*). Ženske se pojavljajo v vlogi

prostitutke, in sicer jo lahko kot prostitutko označijo drugi (*Lahkoživa nerodovitnica*), prostituiranje je lahko vir preživljanja (*Rože za Lili Lombard*), lahko pa le način sproščanja nakopičene psihične agresije (*Angel z nabrežja*). Ženska je moškemu navadno podrejena, je njegova manipulirana in izkoriščena žrtev: lahko je posiljena (*Skrunilci pobočij*), predmet oboževanja (lutka v *Onstran steklene stene*), žrtveno jagnje (*Lahkoživa nerodovitnica*), žrtev neučinkovite komunikacije med spoloma (*Rože za Lili Lombard*), žrtev vaških opravljivk (vdova v *Znanilec maloverjetnosti*) in žrtev družbenega sistema ter lastnih sanj (*Angel z nabrežja*). Moški je lahko dominanten nad žensko, kot umsko zaostal deček pa je nosilec pravega spoznanja in resnice (*Tako blizu raja*).

3.2. Jezikovno-slogovna analiza

Zbirka je napisana v knjižni slovenščini, pogoste so dolge povedi, slog je zgoščen. Govor literarnih oseb ni označen z narekovaji. Zasledimo kakšno kletvico (*jebemti*), pogovorni izraz (*mežnar*), zastarel izraz (*novec*) in ekspresiven izraz (*mamon*). Zelo malo je retoričnih figur, kar kaže na izpraznjenost in plitkost prikazanih medsebojnih odnosov.

Pripovedovalca glede na osebo sta v vseh kratkih pripovedih dva, prvoosebni in tretjeosebni, pripovedovalec glede na odnos do pripovedne resničnosti je avktorialni, pripovedovalec glede na način pripovedovanja pa je epski.

Število besed v kratkih pripovedih je različno. Od sedmih kratkih pripovedi jih 14% vsebuje od 2000 do 3000 besed (*Rože za Lili Lombard*), 57% od 3000 do 4000 besed (*Skrunilci pobočij*, *Onstran steklene stene*, *Znanilec maloverjetnosti*, *Angel z nabrežja*) in 29% od 4000 do 5000 besed (*Lahkoživa nerodovitnica*, *Tako blizu raja*). Celotna zbirka ima približno 25000 besed.

3.3. Idejno-sporočilna analiza

Rdečo nit zbirke preberemo že v naslovu zbirke *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki*, saj se v vsaki kratki pripovedi pojavi kakšen burkač, skrunilec ali krivoprisežnik in povečini je to pripovedovalec zgodbe. Moto knjige *Vse, kar se zdi, je res* je treba razumeti tako, da je resničnost te proze tisto dozdevno, izmišljeno, fikcija. Sporočila posameznih kratkih pripovedi pa so različna. Pripoved *Skrunilci pobočij* nam sporoča, da se vsakomur dogaja kakšna krivica. Sporočilo pripovedi *Onstran steklene stene* in *Rože za Lili Lombard* je pokazati kako brezmejna je lahko človekova domišljija in ljubezen. *Lahkoživa nerodovitnica* nam sporoča kako nujno je ohranjati tradicijo in nenapisano pravilo, da mora vsak dobiti svoje. Sporočilo pripovedi *Znanilec maloverjetnosti* je ugotovitev, da je vse lahko zlodejska zanka. *Angel z nabrežja* nam sporoča, da se tudi sanje nekje končajo, pripoved *Tako blizu raja* pa to, da imamo raj že na zemlji.

4. CIRILINA ROŽA

Zbirka kratke proze *Cirilina roža* je izšla leta 1999 pri založbi Kmečki glas. Vsebuje šest kratkih pripovedi (*Smrt Lužarjeve Zale, Pesem zelenega petelina, Srečni dnevi hlapca Jerneja, Ob polni luni, Vrt z zlatimi jabolki, V senci zlodejske kreature*). To so zgoščene pripovedi, ki nam prepričljivo govorijo o čustvih, zagatah in upanjih. Na določeni ravni dosledno posnemajo kmečki realizem, vendar se kmalu osamosvojijo v časovno nedoločnost, v brezčasje zgodb, ki premorejo nemalo prikrite ironičnosti in sarkastičnosti, a na koncu podajo marsikaj v premislek.

4.1. Motivno-tematska analiza

4.1.1. *Smrt Lužarjeve Zale*

Kratka pripoved s sedmimi podpoglavji se začne z Benediktovim odhodom v cerkveni zvonik, kjer z blagoslovljeno rjuho prekrije zvon, da mu coprnice ne bi vzele glasu. Osemnajst dni kasneje Lužarjeva Zala sliši kokošje petje, kar naj bi prinašalo nesrečo, zato vaščani zberejo dva ovna, izmed katerih Benedikt za darovanje izbere enega, ki mu sledi v močvirje. Tam ga Benedikt na kamnitem žrtveniku ubije. Vaščani so prepričani, da vse tegobe tega sveta prežijo nad njihovo vasjo zaradi Cirile, ki naj bi svojega prvega moža umorila, sedaj pa ima cigana. Dan kasneje pride k ciganu in Cirili na obisk njegova sestra Angelina, za katero Cirila sumi, da je le njegova ljubica. Ciganka Lužarjevi Zali bere iz dlani. Napove ji, da bo kmalu umrla. Takoj za tem Zali na blatni poti res zmanjka moči in umre. Naslednji dan jo možje iščejo. Ko jo Benedikt najde, jo odnese na hrib k cerkvi. Pokoplje jo izven pokopališča, saj ljudje, ki si življenje vzamejo sami, ne smejo biti pokopani znotraj pokopališča. Njena mama 26 dni in noči stoji nad njenim grobom in joče. Duhovnik Amand jo straži. Ko po 26 dneh okoli cerkve zraste vse polno cvetja, se skupaj z Lužarco vrmeta v ravnino.

Osrednji motivi so motiv tradicije, motiv vraževerja in motiv smrti. Tema je družbena. Nastopata dve glavni literarni osebi in več stranskih. Karakterizacije literarnih oseb ni.

4.1.2. Pesem zelenega petelina

Kratka pripoved s sedmimi podpoglavji se začne 25 let nazaj, ko Adolf zelenemu petelinu odseka glavo, ga oskubi in poje za kosilo. Nekaj let kasneje njegova žena Rezi več noči zapored sanja o zelenem petelinu. Sosega Anica ji pove, da nesreča ni daleč, ker ga nista pokopala pod brezo ob polni luni. Drugi dan tovornjak pred hišo povozí Rezi. Slabo leto pozneje mlatilnica Adolfu odreže palec desne roke. Vdajati se začne pijači. Neko noč se po čudnih sanjah zbudi, odide do Jureve kapele in si zlomi nogo, ki mu jo nato odrežejo. K njemu pride hlapec Justin. Osem mesecev kasneje gresta sosed Franček in sosedka Marija z letalom na božjo pot v Sveto deželo. Adolf še vedno večkrat sanja o zelenem petelinu. Verjame, da bo zaradi tega nekdo umrl, ker to prinaša nesrečo. Kmalu zatem umre Lužarjeva Zala.

Osrednja motiva sta motiv vraževerja in motiv nesreče. Tema je družbena. Nastopa ena glavna literarna oseba in več stranskih. Karakterizacija literarnih oseb je skopa in posredna.

4.1.3. Srečni dnevi hlapca Justina

Kratka pripoved s sedmimi podpoglavji govori o srečnih dnevih hlapca Justina. Nekega dne zjutraj se Justin odpravi do Babnikove grape, ko na poti domov sreča sosedovo Ivanko, s katero dolgo govorita. Justin se vanjo zaljubi. Čez nekaj dni se odpravi pokosit Babnikovo grapo in travnik nad Jurevo kapelo. Ko konča, se uleže pod košato bukev in zaspi. Začne močno deževati. Ker meni, da so neurje poslali demoni, ki naj bi prebivali v košati bukvi, jo hoče posekati. Bukev ga udari in pod njo dva dni nezavestno leži, dokler ga sosedova Ivanka ne najde. Ker je bila bukev od Pižmohtovega Borisa, mu jo mora Adolf plačati. Ivanka začne ponoči prihajati k Justinu na izbo. Enajst tednov kasneje pa se Ivanka in Pižmohtov Boris poročita. Ker ima Justin dober glas in ker poje na pogrebih in porokah, poje tudi na njuni. Kasneje na svatbi Justin, zaradi Ivanke in bukve, ženina udari s sekiro, saj meni, da je bolje prej kot kasneje, bolje kasneje kot nikoli. Poroka se konča, saj Borisa odpeljejo v bolnico.

Osrednja motiva sta motiv ljubezni in motiv maščevanja. Tema je ljubezenska. Nastopata dve glavni literarni osebi in več stranskih. Karakterizacije literarnih oseb ni.

4.1.4. Ob polni luni

Kratka pripoved s sedmimi podpoglavji se začne s prihodom nove učiteljice Marjane v vas. V gozdu sreča lovca Jerneja, ki ji kasneje prinese meso. V predzgodbi izvemo, da je Marjanin oče zapustil njo in mamo ter odšel k drugi ženski. Jernej Marjani večkrat prinese meso, saj mu postaja všeč. Mama Alenka ga doma krega, saj meni, da to ni ženska zanj. Jerneju pa ni prav, da k mami hodi Zajčji, ki naj bi jima pomagal popraviti streho. Jernej prespi pri Marjani, nato pa pomaga Zajčjemu pri delu na strehi. Zajčji ostaja pri Alenki tudi ponoči. Pripoved se konča z Marjaninim odhodom iz vasi, saj jo Jernej nenadoma ne mara več in z Alenkino pripovedjo sinu, da nihče ne sme razdreti njune vezi.

Osrednja motiva sta motiv ljubezni in motiv spletk. Nastopajo tri glavne literarne osebe in več stranskih. Karakterizacija literarnih oseb je skopa in posredna.

4.1.5. Vrt z zlatimi jabolki

Kratka pripoved s štirinajstimi podpoglavji se začne z Miklavževo ponovno poslikavo Jureve kapele. Na poti domov se ustavi pri Kačnikovi Anici, ki neguje svojega bolnega moža Tonča. K njima na obisk pridejo kasneje še njun nečak Danilo ter Franček in Marija, ki Danilu pripovedujeta o obisku Svete dežele. Kačnikovi Anici vsakodnevno pomaga Jožefova Neža, ki nosi nezakonskega otroka, zato jo noben moški ne mara. Tonč hoče oditi k Jurevi kapeli in ob pomoči Anice mu to tudi uspe. Teden dni kasneje pa umre. Po Tončevem pogrebu se Neža in Danilo zbližata. Miklavž medtem večkrat sanja o deklici, ki ga popelje v vrt z zlatimi jabolki. Pol leta kasneje se Danilo in Neža poročita, skupaj z njenim sinom Izidorjem pa postanejo srečna družina.

Osrednji motivi so motiv smrti, motiv ljubezni in motiv magičnega. Tema je ljubezenska. Nastopajo tri glavne literarne osebe in več stranskih. Karakterizacija literarnih oseb je skopa in posredna.

4.1.6. V senci zlodejske kreature

Kratka pripoved z enajstimi podpoglavji se začne s prerekanjem matere Majde in hčerke Mateje. Medtem vaški otroci odidejo za reko, kjer naj bi po pripovedovanjih starejših videli presojna bitja hoditi in plesati po gladini. Ko zaslišijo hrup med steblikami, vsi zbežijo, le Dejče ostane, saj se z nogo zatakne med korenine. V strahu čaka, da se prikaže zver, a se ne. Ko se le osvobodi, zbeži domov, kjer ga oče zaradi tega pretepe s pasom. Njegova mama Marta odide po duhovnika Amanda, kateremu se Dejče zlaže kakšno prikazen je videl. Duhovnik ga odreši. 14 dni kasneje je praznik, dan blažene svetnice, in v vas pride polno trgovcev. Tone Marti kupi svileno ruto, Dejčetu pa sladkarije in nekaj krogov na vrtiljaku. Isti dan kasneje se Majda onesvesti. Njena hčer Mateja si očita materino bolezen, saj se skoraj vsak teden sporečeta. 19 dni kasneje se Majda vrne iz bolnišnice, pregleduje svoj nakit, razmišlja o svojem možu in o tem kako je pokvarjena njena hčer. Obuje se in odhiti proti reki, v katero vrže ves svoj nakit. Duhovnik Amand medtem sanja, da mu je nadangel Rafael ukazal naj gre v močvirje, poišče peklensko pošast in jo poseka z mečem. Res se odpravi v močvirje. Sliši vreščanje, kateremu sledi pet dni in pet noči. Šesti dan tam zaspi. V sanjah se mu prikaže nadangel Rafael, ki mu da meč. Ko se zbudi, zraven njega leži zlati meč. Zasliši vreščanje, pokaže se spaka z volčjo glavo, labodjimi perutmi in kačjim repom. Štirinajstkrat jo udari. Petstokrat je že bil v močvirju, petstokrat je že ubil pošast in ve, da jo bo moral še petstokrat.

Osrednji motivi so motiv magičnega, motiv odnosa med materjo in hčerko ter motiv vraževerja. Nastopajo tri glavne literarne osebe in več stranskih. Karakterizacije literarnih oseb ni.

Preglju uspeva izpisovati zgodbe o posameznikih, ki jih pestijo take ali drugačne stiske, pošilja jih v mučne robne položaje in od njih zahteva najteže – namreč, da se odločijo in

delujejo v nasprotju s stereotipi. Nekateri so tega zmožni znotraj še sprejemljivih okvirov ravnanja, spet drugi gredo s početjem po svoji pameti onkraj, zabredejo v konfliktnost in s tem le pokažejo svoje, pred tem morda ne tako opazne temeljne eksistencialne stiske, zbeganost in nebogljenost. Tak je na primer zaljubljenec, ki je iz razočaranja nad nesojeno ljubljeno zmožen priti na njeno poroko z orožjem in pokončati neljubega mu nasprotnika. Pregljevi protagonisti so brez dvoma ljudje, ki do konca verjamejo mnogim vražam in poskušajo živeti v skladu z nenapisanimi tradicionalnimi pravili skupnosti, v katero so bili rojeni, ne glede na vse, tudi mučne posledice, ki bi jih tako ravnanje utegnilo prinesiti. Nasploh je svet Pregljevih junakov izrazito in značilno nekoherenten, poln razpok in plasti, ki jih – recimo – kmetskemu, podeželskemu načinu rezoniranja postavljajo v premislek in v breme nasilni vdori urbanega v utečen življenjski slog. Večina napetosti, ki jo proizvajajo Pregljeve zgodbe izvira iz temne, nevarne skrivnosti, ki učinkuje kot nekakšno izhodišče za delovanje v svoj svet ujetih protagonistov. Ta skrivnostnost, nedoumljivost in nevarna naključnost odnosov med posamezniki se napaja iz mnogih arhetipskih vzorcev in predsodkov, le-ti pa se tudi sproti krhajo ob nenehnem soočanju z drugimi, novodobnimi impulzi.

Globlja motivno-tematska analiza pred nami razgrne staro-nov motivni spekter: o hlapcu, ki na poroki ubije ženina svoje ljubice (*Srečni dnevi hlapca Justina*); o kmečkem sinu, ki ga mati s spletko odvrne od ljube mu učiteljice (*Ob polni luni*); o kmetu, ki odseka glavo zelenemu petelinu, ker ga moti njegovo petje in se mu to maščuje s smrtjo žene, kasneje pa še sam izgubi najprej prst na roki in nato nogo (*Pesem zelenega petelina*); pa tudi o kmetici, ki ovdovi, vendar je njen nečak, dedič kmetije, ne nažene, ampak poskrbi zanjo in se za povrh še oženi z nezakonsko materjo (*Vrt z zlatimi jabolki*).

V pripoved se vrivajo primesi pravljичnega, magičnega ter simbolnega. Dober primer postopnega prehajanja v nezavedno in v sanjski privid je kratka pripoved *Pesem zelenega petelina*, v zadnjih dveh pripovedih, *Vrt z zlatimi jabolki* in *V sencih zlodejske kreature*, pa se prvine magičnega razraščajo že v pravo obsedenost. Resničnost postaja tako le del imaginarnega sveta, le njegova zunanja podoba.

4.2. Jezikovno-slogovna analiza

Zbirka je napisana v knjižni slovenščini, slog je zgoščen. Narečnih izrazov je malo (*iti v maloro*), veliko pa je vulgarizmov (*prekleta psica, prekleta svinja, prekleta spaka, jebenti, prasica, kurbarija, pijandura*). Komparacij skoraj ni. Eno srečamo samo v pripovedi *Pesem zelenega petelina (teče kot zlata ura)*. Govor oseb ni označen z narekovaji (*Vstala je od mize: nekaj mesa in kruha narežem; No, pojdimo že, je zagodrnjal eden izmed mož*).

Večkrat so zapisani latinski izreki: *o clemens, o pia, o dulcis Virgo Maria (O blaga, pobožna, sladka devica Marija.)* v kratki pripovedi *Smrt Lužarjeve Zale; laudate pueri Dominum, laudate nomen Domini (Hvalite, Gospodovi služabniki, hvalite ime Gospodovo! (Sveto pismo, psalm 113))* v kratki pripovedi *Srečni dnevi hlapca Justina; diabolus enim et alii daemones a Deo quidem natura creati sunt boni, sad ipsi per se facti sunt mali (Vraga in druge demone je Bog po naravi ustvaril dobre, toda sami sebe so spremenili v slabe)* v kratki pripovedi *V sencu zlodejske kreature*.

Pregljevi pisavi daje univerzalen ton predvsem zaokrožena celovitost pripovednega toka zbranih kratkih pripovedi. Zgodbe prehajajo druga v drugo. Na podoben način kot civilizacija mestnega sveta vdira v prvinski red vaškega življenja, tudi v klasično kompozicijo zgodb posegajo sodobne tehnike pripovedovanja, ki so še najbližje modernizmu: pripovedni preskoki in menjave perspektiv.

Pripovedovalca glede na osebo sta v pripovedih dva, prvoosebni in tretjeosebni, ki se menjujeta. Pripovedovalec glede na odnos do pripovedne resničnosti je personalni. Pripovedovalec glede na način pripovedovanja pa je epski.

Pripovedi niso niti krajevno niti časovno umeščene, o tem pa, da se dogajajo v sodobnosti, pričajo drobna znamenja moderne civilizacije: zamrzovalna skrinja v kmečki hiši, potovanje podeželanov z letalom itd. Zgodbe se dogajajo v neopredeljenem vaškem okolju in v sklenjenem krogu podeželanov, od katerih v vsaki zgodbi eden stopi v ospredje in se prelevi v tretjeosebne pripovedovalca, povezanega v mrežo odnosov s sovaščani. Tok pripovedi npr. preskoči konec zgodbe in se nadaljuje. S tem ne dobimo le preskokov iz glavne osebe v stranske, ampak tudi različne perspektive na iste

dogodke. Avtor preigrava različne variante odnosov med moškim in žensko: med zakoncema, med materjo in sinom, materjo in hčerjo, navrže pa še kakšnega prismojenega hlapca in od hudobije zblaznelo starko; tu naletimo na stereotipe v odnosih, pa tudi na podiranje le-teh.

Število besed v posameznih kratkih pripovedih je različno. Od šestih kratkih pripovedi jih 32% vsebuje od 4000 do 5000 besed (*Smrt Lužarjeve Zale*, *Srečni dnevi hlapca Justina*), 17% od 6000 do 7000 besed (*V senci zlodejske kreature*), 17% od 7000 do 8000 besed (*Pesem zelenega petelina*), 17% od 8000 do 9000 besed (*Ob polni luni*) in 17% od 9000 do 10000 besed (*Vrt z zlatimi jabolki*). Zbirka ima približno 40000 besed.

4.3. Idejno-sporočilna analiza

Moto zbirke *Tako je že bilo in tako spet pride* lahko razumemo v smislu ponavljajoče se zgodovine, saj smo skozi celotno zbirko priča dogodkom, ki so se enkrat že zgodili, ki se dogajajo in se bodo, po prepričanjih Pregljevih protagonistov, še zgodili. Sporočila zgodb so različna, a vsa nam sporočajo odnos vaščanov do vraževerja in do pravil skupnosti, v kateri živijo. Sporočilo pripovedi *Smrt Lužarjeve Zale* je nujnost darovanja za mir in srečo na vasi ter opomin, da je samomor hud greh. Sporočilo zgodbe *Pesem zelenega petelina* je potrdilo, da nekaj, v kar verjamemo, da prinaša nesrečo, le to res prinaša. Sporočilo pripovedi *Srečni dnevi hlapca Justina* je, da se slej ko prej vse vrne, saj zaljubljeni in prevarani Justin s sekiro napade svojega tekmeca z mislijo, da bolje prej kot kasneje, bolje kasneje kot nikoli. Kratka pripoved *Ob polni luni* nam sporoča kako močna je lahko vez med mamo in sinom in da jo nihče ne sme razdreti. *Vrt z zlatimi jabolki* nam sporoča, da svet stoji na mladih, pokojni Tonč namreč hitro dobi namestnika in življenje na Kačnikovi kmetiji gre dalje. Sporočilo pripovedi *V senci zlodejske kreature* pa je brezpogojno ljudsko vraževerje, ki vaše ljudi navdaja s strahom.

5. SVINJE BREZ BISEROV

Zbirka *Svinje brez biserov* je izšla leta 2002 pri založbi Goga. Zbirko sestavlja devet kratkih pripovedi (*Pianino, Sosedov sin, Vampir iz Šiške, Ptičar, Potres, Urar, Kursk, V soboto dopoldne, Bolezen*), ki prikazujejo prazna življenja stanovalcev nekega bloka in njihove medsosedske odnose. Ti odnosi so zahrbtni, nevoščljivi in velikokrat nasilni. Moški so tisti, ki nosijo hlače v družini, ženske so gospodinje. Zbirka predstavlja temačnejše branje, ki hoče vzbuditi nelagodje natanko z vpogledom v miselno praznino teh živih mrtvecev, s šokantnostjo njihove nedolžnosti/izprijenosti in z njihovo ceneno filozofijo, ki pa je edina, ki jo premorejo.

5.1. Motivno-tematska analiza

5.1.1. *Pianino*

Prva kratka pripoved v zbirki ima šest podpoglavij. Majda, naveličana poslušanja konstantnega igranja sosedove hčerke Simonce po pianinu, prosi sosedo Vilmo za mir, a kljub njeni prošnji in opozorilu se igranje ne preneha. Majda jim najprej telefonira vsakokrat, ko Simonca po osmi uri zvečer še igra na pianino. Kasneje piše listke in jih meče v njihov nabiralnik. Nazadnje svoj radio navije do konca, da preglasi igranje. Ker nič ne zaleže, se odloči, da bo temu naredila konec. Zadevo prime v svoje roke. Po nasvetu prijateljice Cilke sosedovim na kljuko obesi mrtvo mačko v opomin, da hočejo imeti stanovalci v bloku mir. Sporočilo ne zaleže, sosedova deklica še naprej neusmiljeno igra na pianino.

Osrednji motivi so motiv blokovstva, motiv sosedstva, motiv prijateljstva in motiv maščevalnosti. Tema je družbena. Nastopata dve glavni literarni osebi in več stranskih. Karakterizacije literarnih oseb ni.

5.1.2. *Sosedov sin*

Sosedov sin je kratka pripoved s sedmimi podpoglavji o fantu Alešu, ki zaradi denarne stiske krađe in prodaja ukradene naprave. V nečisti posel ga po izgubi službe vpelje znanec Šnops, s katerim kradeta različne tehnične stvari iz skladišč. Ker mu Šnops daje le malo denarja od prodaje, se Aleš odloči, da gre na svoje. Medtem izvemo, da je Aleš imel težavno otroštvo, saj ga niso pustili odrasti. Babi Mari ga je vedno čakala pred šolo, da so se sošolci iz njega delali norca. Izšolal se je za električarja in se po vojski zaposlil kot akviziter, s kombijem od založbe je prodajal knjige po domovih. Po štirih mesecih si je kupil svoj avto. S sosedovo Anko sta odšla na zmenek. Pred blokom jo je hotel poljubiti, a se mu je izmuznila in odhitela v blok, on pa za njo. V kleti ga je Anka potegnila k sebi in vroče poljubila. Ob tem izvemo, da ga je v otroštvu zaznamovala zloraba starejše sosede Cajnarice. V kleti ga je namreč zasačila in prisilila, da se jo je dotikal. Na koncu zgodbe ravno njo okrađe in pretepe (s pištolo jo večkrat udari po glavi in zbeži), naslednji dan pa pristane v zaporu.

Osrednji motivi so motiv blokovstva, motiv sosedstva, motiv nasilja, motiv prijateljstva in motiv spolnosti. Nastopa ena glavna literarna oseba in več stranskih. Karakterizacija literarnih oseb je skopa in posredna.

5.1.3. *Vampir iz Šiške*

Vampir iz Šiške je kratka pripoved s petimi podpoglavji, katere konec je popestren s fantastiko. Božena, ki rada popije kak kozarček, sosedom pripoveduje o vampirju. Božena moškega, za katerega se izkaže, da je vampir, spozna v lokalni kletki, kjer s sodelavko Jožico po službi pijeta. Po pijači Božena in gospod skupaj odideta ter se v bloku spodaj ljubita. Ko jo med erotičnim prizorom ugrizne v ustnico, ogorčena zbeži domov. Ponoči sanja, da se igra s punčkami iz cunj in da je vsa krvava. Po bizarnih sanjah ugotovi, da je tisti gospod vampir. Naslednje jutro Božena odide v cerkev. Tam se ji prikaže svetnica Sabina, ki je zavetnica proti krvavenju. Pove ji, da mora ob polnoči zabosti človeka v srce z glogovim kolom. Pusti ji ošiljen kol in kladivo. Božena gre v klet in za

foteljem z glogovim kolom in kladivom čaka moškega. Ko pride, mu kol zabije v srce. Vampir se spremeni v dečka in steče stran.

Osrednji motivi so motiv nasilja, motiv strahu, motiv spolnosti in motiv fantastike. Nastopa ena glavna literarna oseba in več stranskih. Karakterizacije literarnih oseb ni.

5.1.4. *Ptičar*

Ptičar je kratka pripoved s petimi podpoglavji, v kateri Stane, ki je že 15 let občinski človek, s strupeno hrano mori golobe v parku in mrtve prinaša domov za večerjo. Žena Cilka se sosedom hvali o moževi odlični službi na občini, možu pa je služba prav tako imenitna. Zakoncema se zdi, da imata srečo, saj so golobi, ki jih uživata, prava delikatesa.

Osrednja motiva sta motiv vegetiranja in motiv odnosa med ženo in možem. Tema je družinska. Nastopata dve glavni literarni osebi in več stranskih. Karakterizacije literarnih oseb ni.

5.1.5. *Potres*

Potres je kratka pripoved s petimi podpoglavji, v kateri upokojeni strojevodja Ludvik prijatelju Lojzetu v bifeju pripoveduje zgodbe o nesrečah z vlakom, če mu le ta plačuje pijače. Zgodi se železniška nesreča, zaradi katere se zatrese blok, stanovalci pa misleč, da je potres, zbežijo ven pred blok. Jermolki in njenemu bolnemu sinu pomagajo sosedje. Pred blokom imajo zabavo s harmoniko, proti jutru pa se vrnejo v svoja stanovanja.

Osrednja motiva sta motiv sosedstva in motiv strahu. Tema je družbena. Nastopa več glavnih in več stranskih literarnih oseb. Karakterizacija literarnih oseb je skopa in posredna.

5.1.6. *Urar*

Urar je surova kratka pripoved s petimi podpoglavji o Urbanu in njegovem prijatelju Verdinku. Urban je urar, Verdinek pa mu raznaša popravljene ure do strank. Delo mu prav pride, ko izgubi službo. Zapusti tudi ženo in se preseli k Urbanu. Moška rada pogledata globoko v kozarec in nekega dne ima Verdinek med transportom ure prometno nesrečo, pri čemer uniči strankino uro. Urban je jezen nanj, a jezo utopi v pijači. Ko se močno napijeta, pride do pretepa. Urban misli ubiti muho, Verdinek pa misli, da namerava ubiti njega, zato se spopadeta. Urban osemkrat zabode Verdinka.

Osrednji motivi so motiv nasilja, motiv prijateljstva in motiv pijančevanja. Tema je družbena. Nastopata dve glavni literarni osebi in več stranskih. Karakterizacija literarnih oseb je skopa in posredna.

5.1.7. *Kursk*

Kursk je kratka pripoved s tremi podpoglavji o Lojzetu, upokojenem mornarju, ki je obstal v preteklosti. Polda in Lojze sta se celo življenje selila iz pristanišča v pristanišče. Lojze je rad snemal s svojo kamero in potem gledal svoje posnetke. Obuja spomine na zgodovino, na vojno. V bifeju sliši za nesrečo s podmornico Kursk (potonila naj bi na dno Barentsovega morja) in od obremenjevanja z dogodkom se mu začne domišljati, da se nekega večera njegovo stanovanje spremeni v rusko podmornico Kursk, kjer obtiči s posadko - s sosedi in z moškimi iz bifeja.

Osrednji motivi so motiv preteklosti, motiv vegetiranja in motiv spomina. Tema je družbena. Nastopa ena glavna literarna oseba in več stranskih. Karakterizacije literarnih oseb ni.

5.1.8. *V soboto dopoldne*

V soboto dopoldne je kruta kratka pripoved s sedmimi podpoglavji zakoncev Jaušnik. Ljubosumen mož pretepa ženo Marjetico dokler nekega dne, utrujena od takšnega

življenja, ne zboli in umre. Na pogrebu se možu prikaže starka, ki ga obtožujoče gleda in vseskozi naprej zasleduje. Starka mu naroči, da si mora vsak dan narediti rano na telesu, da se odkupi za grozljivo ravnanje z ženo. Pripoved se zaključi z njegovo smrtjo. Sosedje namreč zavohajo smrad iz njegovega stanovanja, kjer policista nato najdeta njegovo truplo.

Osrednji motivi so motiv nasilja, motiv odnosa med ženo in možem ter motiv fantazije. Nastopa ena glavna literarna oseba in več stranskih. Karakterizacija literarnih oseb je skopa in posredna.

5.1.9. *Bolezen*

Bolezen je zadnja kratka pripoved v zbirki s petimi podpoglavji. Ludvik zboli za rakom na želodcu, njegova žena pa premišljuje o Ludvikovi morebitni smrti, pogrebu, življenju potem in kakšno darilce naj nese k zdravniku.

Osrednja motiva sta motiv strahu in motiv boleznim. Tema je družinska. Nastopa ena glavna literarna oseba in več stranskih. Karakterizacije literarnih oseb ni.

Junaki kratkih pripovedi izhajajo iz sloja tranzicijskih odrinjencev, v katerih ždi prvinska brutalnost s svojimi posebnimi navadami in vrednotami, trivialno estetiko, konformističnim razmišljanjem, škripajočo komunikacijo, a tudi značilno poetiko in ranljivostjo. Njihov slogan ob prebijanju skozi življenje bi lahko bil pankovski No future, določa jih vse obvladujoči pesimizem, ki ne pozna užitka, ampak zgolj vegetiranje po uveljavljenem, večno enakem vzorcu, nekakšna otopela prijaznost z vsakršno nepotešenostjo, stiske in blodnje asocialnosti. Pregljevi protagonisti ne poznajo današnjosti, ker živijo zgolj svojo izprano vsakdanjost. Edino, kar jih lahko izstrelji iz omenjene moraste vsakdanjosti, je patologija, torej nasilje. Zlo. Pri tem početju seveda v trenutku pozabijo vse gostilniške marnje o pravičnosti in morali, vsi nauki o tem, kako bi na svetu moralo biti, kar nenadoma izpuhtijo iz njihovih glav. Le v tem usodnem trenutku so – krivi moritve – sicer zmožni živeti čisto zares, težava je tu le to, da je že naslednji hip vse neizbrisno sfiženo, predvsem pa končano, torej da je za vse drugo in drugačno že nepreklicno prepozno. Tlačijo jih sicer neskončni upi in strahovi,

sami sebi se lahko celo zasmilijo, a zdi se, da na končni izid svojih muk skorajda ne morejo vplivati. Njihovo početje pomaga ozemljevati vtikanje v druge kar tako, da se zapolni praznina, inertni svet opravljanj in zavisti, filozofija kolektivizma, ob vsem, kar je drugačno in presega okvire skromno načrtanega sveta in moreče nezadostnosti v njih, pa sprožijo silovite samoobrambne mehanizme. Junaki *Svinj brez biserov* so drugačni in prav ta drugačnost je edini način potrjevanja njihove identitete, njihova težava pa je seveda predvsem to, da njihovih poskusov zbujanja pozornosti, razkazovanja svojega upati si, okolje večinoma ne sprejema ali pa vsaj pravočasno ne dojame resnosti njihovega stanja. Od tukaj izvira tudi njihova sprijaznjenost z odrezanostjo od normalnega sveta, a hkrati tudi enostavno dejstvo, da je vse boljše v njih že zdavnaj zadušeno.

5.2. Jezikovno-slogovna analiza

Zbirka je napisana v knjižni slovenščini, ki je enostavna in sugestivna. Pojavljajo se kletvice (*prasec, prasica, jebenti, kurba, kurbir, kurbež, zajebancija, porkamizerija, prekleto, jebi se, pezde, ...*). Zasledimo veliko slabšalnih izrazov (*scati, baba, sekret, požlampati, cmeriti se, bevskniti, zasrati, prifliknjenec, nacediti se ga, žlobudrati, pokozlati, kinkati, režati se, blebetati, klempati, prifrčati, crkovina, ...*). Srečamo nekatere arhaizme (*cekar, ciza, džezva, kangla, lavor, kahla*), pogovorne besede (*nobel, cukniti ga, smrklja, mulc*) in anglizme (*familija, biznis*). Zapisanih je veliko primer (*pijan kot mavra, spi kot top, tiho kot rit, zebe ga kot psa, tičal je v stanovanju kot ptič v kletki*), pregovorov (*kjer je dim, je tudi ogenj*) in ekspresivnih zvez (*šel je v maloro, pojdi v rit, pogovarjata se v tri krasne, to ji gre v nos, ne hodi mi v zelje*). Govor oseb ni ločen z narekovaji, niti ni kako drugače označen.

Pripovedovalca glede na osebo sta v kratkih pripovedih dva, prvoosebni in tretjeosebni, ki se menjujeta. Pripovedovalec glede na odnos do pripovedne resničnosti je personalni. Pripovedovalec glede na način pripovedovanja je epski.

Število besed v kratkih pripovedih v zbirki je različno. Od devetih kratkih pripovedi jih 45% vsebuje od 2000 do 3000 besed (*Pianino, Ptičar, Kursk, Bolezen*), 33% od 3000 do

4000 besed (*Vampir iz Šiške, Urar, V soboto dopoldne*) in 22% od 4000 do 5000 besed (*Sosedov sin, Potres*). Zbirka ima približno 30000 besed.

5.3. Idejno-sporočilna analiza

Idejno-sporočilno analizo zbirke bi lahko povzeli s stavkom »Življenje je sranje, potem pa umreš.«. Kratke pripovedi nam namreč podajajo pretresljive popise posebnih eksistencialnih stanj pesimističnih zaznamovancev, katerih glavne aktivnosti so vegetiranje, gledanje skozi priprta vrata, prisluškovanje sosedom, oprezanje skozi okno in ustvarjanje svoje resnice. Zelo so zaskrbljeni in občutljivi za življenja sosedov, pri čemer so fokusirani predvsem na negativna dejanja. Kratke pripovedi so si podobne, vse se dogajajo v stanovanjih, na stopnišču, na dvorišču in v okolici bloka, zaznamujejo pa jih prazni medsosedski odnosi, skreganost, nevoščljivost, egoizem in maščevalnost ljudi.

Vsaka izmed devetih kratkih pripovedi nam ponazori (ne)pomemben dogodek iz življenja enega ali več sosedov, ob tem pa izpostavi eno ali več človekovih lastnosti, največkrat negativnih. V pripovedi *Pianino* smo tako priča brezobzirnosti in maščevalnosti dveh sosed, v pripovedi *Sosedov sin* pohlepu po denarju, zaradi katerega glavni junak zaide v kriminal, v pripovedi *Vampir iz Šiške* pa neomejeni človeški domišljiji, ko si glavna junakinja zamišlja, da jo napada vampir. V pripovedi *Ptičar* beremo o prepričanju glavnega junaka in njegove žene o namišljenem plemenitem delu, ki to sploh ni. V pripovedi *Potres* je izpostavljena kolegialnosti nekaterih ljudi, ko nastopi kriza. Kolegialnost srečamo tudi v pripovedi *Urar*, kjer vidimo pogubo dveh prijateljev zaradi pijančevanja. V pripovedi *Kursk* glavni junak živi od spominov in v preteklosti. V pripovedi *V soboto dopoldne* smo priča človeški surovosti in nasilju, saj mož do smrti pretepe ženo, sporočilo zgodbe pa bi lahko povzeli s pregovorom »Vse se vrne, vse se plača.«. V pripovedi *Bolezen* je izpostavljen človekov egoizem, saj žena ob moževi nezdravljivi bolezni misli le na to, kaj bo po njegovi smrti z njo.

6. PREBUJANJA

Zbirka *Prebujanja* je izšla leta 2011 pri Študentski založbi v Knjižni zbirki Beletrina. Zbirka obsega dvaindvajset kratkih pripovedi (*Tako gre ta svet, Srebrna raketa, Frenk in Pit, Avstralija, Gosli, medved in črni mož, Veliki fantje, Ni še konec, Moja ljubezen, Zlata lestev, Vrnitev, Ogenj ljubezni, Beatifikacija, Pravi trenutek, Veter in misel, Polnočni sel, Zajec, slon in sinji kit, Črni deček, Poletna noč, Mir, Junak, Diagnoza, Spomin*), spremno besedo z naslovom *Utrinki z meje budnosti* pa je napisala Tina Košir.

S *Prebujanji* se Sebastijan Pregelj po treh romanih (*Leta milosti, Na terasi babilonskega stolpa in Mož, ki je jahal tigra*) vrača h kratki prozi, s katero se je v devetdesetih letih prejšnjega stoletja (z zbirkami *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki, Cirilina roža in Svinje brez biserov*) tudi vpisal med pisatelje. A tako kot čas prebujenja ni niti popolnoma v domeni budnosti niti ni več sen, tudi pri tokratni Pregljevi knjigi ne gre za povsem tipično zbirko kratkih pripovedi. Vsako od dvaindvajsetih kratkih pripovedi sicer res lahko beremo povsem samostojno, ne da bi prej ali potem prebrali katerokoli od njenih »sester«, pa vendar v zbirki še zdaleč niso zbrane naključno, temveč skupaj oz. še več, natanko v vrstnem redu, kot so razporejene, tvorijo celoto, ki govori lastno, širšo »nadzgodbo«.

V uvodu zbirke je zapisano, da to ni tipična zbirka kratke proze – vsako od zgodb sicer lahko beremo samostojno, a zbrane tvorijo širšo »nadzgodbo« in se kažejo v novi luči. Glavni junak(i) se v vseh prebuja(jo) – včasih v našo skupno vsakdanjost, soočen(i) s tistim, česar raje ne bi videl(i) (nasilje, alkoholizem, spolne zlorabe, homofobija), drugič v svet fantastičnih podob, značilnih za Pregljeve literarne pokrajine.

Tina Košir je v spremni besedi zbirko povzela z besedami, da so *Prebujanja* »zgodbe o res lepem in zares slabem, kakor se je vtisnilo v spomin nekoga, ki se nikoli ni trudil biti kaj posebnega, saj so ga dovolj zgodaj naučili, da je izstopati nevarno. A ob uri spomina to niti ni pomembno. Zares lepo in zares slabo namreč pride samo od sebe. Hipno nas prebudi iz sna vsakdanjosti, v katerem počasi in tiho potone vse drugo.« (Pregelj 2011: 112).

Zgodbe se lahko berejo samostojno, lahko pa tudi kot cikel, ki nam predstavlja pripovedovalčevo življenje od otroštva do konca, ko mu smrt že trka na vrata, zato tudi vrstni red zgodb ni naključen.

Uvodna zgodba iz *Prebujanj* z naslovom *Tako gre ta svet* je 13. novembra 2013 na 3. programu Radia Slovenija dočkala premiero kot kratka radijska igra. Igro je režirala Ajda Valcl, igrali pa so Milan Štefe, Saša Mihelčič, Veronika Drolc, Jaka Lah, Maja Sever, Rok Matek in Željko Hrs.

6.1. Motivno-tematska analiza

6.1.1. *Tako gre ta svet*

Kratka pripoved poteka kot notranji monolog pripovedovalca, ko se zbudi. Notranji glas mu govori, kako se mora v družbi obnašati, česa ne sme početi, kako in katere ljudi mora pozdravljati, česa od ljudi ne sme pričakovati in s čim se ne sme obremenjevati. Ne sme pričakovati, da bo zadel na loteriji ali da bo dočakal visoko starost, temveč naj pričakuje, da bo v življenju težko garal za stanovanje in avto, ki si ga bo lahko privoščil zgolj s svojim trdom. Prav tako naj se ne obremenjuje, kako na drugem svetu ljudje umirajo od lakote ali kako divja vojna, saj je tukaj mir in če mu kaj ni všeč, lahko vse spremeni zgolj s tem, da ugasne televizor ali odjavi časopis.

Osrednji motiv je motiv nenapisanih družbenih pravil lepega vedenja. Tema je bivanjska. Glavna in edina literarna oseba je prvoosebni pripovedovalec. Karakterizacije literarne osebe ni.

6.1.2. *Srebrna raketa*

Kratko pripoved pripoveduje štiri letni fant. Ko se zbudi, vstane in začne risati. Nariše snežaka, psa, mačko in stolpnico, v kateri živi. Pred vrati stolpnice nariše gospo Stello,

učiteljico klavirja. Poleg nje nariše še Katarino, deklico iz vrtca, in Dejana, s katerim se pogosto igra, vendar mu starša zaradi Dejanovih družinskih okoliščin večkrat prepovesta druženje z njim. Pripovedovalec opiše Dejanovo družino. Izvemo, da oče Dejana spolno zlorablja in pretepa. Dejan mu je nekoč povedal, da bo astronaut, zato pripovedovalec poleg njega nariše srebrno raketo, s katero bo Dejan poletel v vesolje, če njegov oče z njim ne bo začel lepše ravnati.

Osrednji motivi so motiv odnosa med očetom in sinom, motiv pedofilije in motiv nasilja. Tema je družinska. Glavna in edina literarna oseba je prvoosebni pripovedovalec. Karakterizacije literarne osebe ni.

6.1.3. Frenk in Pit

Pripovedovalec se zbudi in njegova prva misel je pes Hanibal, ki si ga lastita Frenk in Pit, istospolno usmerjena upokojenca iz osmega nadstropja. Hanibal je prijazen pes, ki se pusti božati, lastnika pa ga pogosto oblačita in mu kupujeta drago pasjo hrano. Pripovedovalčev oče večkrat omeni, da sta Frenk in Pit toplovodarja, kar pa pripovedovalec ne razume, saj je Frenk upokojeni profesor geografije, Pit pa upokojeni prodajalec, kar pa nima nikakršne veze z vodo in cevmi. Pripovedovalec premišljuje, kako lepo bi bilo, če bi se Frenk in Pit poročila, saj bi Hanibala v varstvo najverjetneje prepustila njemu, ko bi odšla na medene tedne.

Osrednji motivi so motiv prebujanja, motiv homoseksualnosti in motiv družbenega nesprejemanja istospolno usmerjenih. Tema je družbena. Glavna in edina literarna oseba je prvoosebni pripovedovalec. Karakterizacije literarne osebe ni.

6.1.4. Avstralija

Pripovedovalec se zbudi in vstane iz postelje, poje zajtrk ter se odpravi ven. Zunaj pada sneg. Ko je dovolj oddaljen od stolpnice, začne z lopato kopati v sneg, saj se namerava dokopati do Avstralije, kjer je vedno poletje. Ko bo prišel na drugo stran sveta, mu bodo

novinarji pripravili sprejem, kjer bodo poročali, kako je deček skopal rov do Avstralije. Zamišlja si kakšna bo slovesnost z naslovom Deček je skopal rov do Avstralije. Oče in mama ga bosta doma gledala pri poročilih. Ko že nekaj časa koplje, se mu od utrujenosti začne blesti. Vidi deklico, ki je skopala rov, da bi prišla v mraz, zimo in sneg. Pripovedovalec ve, da prihaja od tam, kamor je namenjen. Nato v mrazu zaspi, dokler ga hišnik ne reši preden zmrzne. Ko odpre oči, se trese, hišnik ga okara, naj se v takem mrazu ne igra zunaj, ker bo zmrznil.

Osrednji motiv je motiv domišljije. Tema je fantazijska. Nastopa ena glavna literarna oseba in ena stranska. Karakterizacije literarnih oseb ni.

6.1.5. Gosli, medved in črni mož

Pripovedovalec se v sanjah zbudi. Ko odpre oči prvič se znajde v vlogi medveda, ki pleše, medtem ko njegov lastnik igra na gosli pred gostilno, da bi dobil nekaj denarja. Ko naslednjič odpre oči, je pripovedovalec ta črni mož, ki potuje od mesta do mesta in z medvedom služi denar. Razmišlja, kako bi bilo, če bi imel dovolj denarja in žensko, ki bi ga klicala moj cigan. Ko odpre oči tretjič, je v vlogi utrujenega konja, ki vleče voz, na katerem je mož. Ko pa se pripovedovalec dejansko zbudi iz sanj, pred njim stoji črni mož, ki mu moli klobuk, da bi dobil denar.

Osrednji motiv je motiv sanj. Tema je fantazijska. Nastopa ena glavna literarna oseba in ena stranska. Karakterizacije literarnih oseb ni.

6.1.6. Veliki fantje

Pripovedovalec hodi v četrti razred osnovne šole. Zbudi se v strahu, da bi starša izvedela, kako se je prejšnji dan igral pred stolpnico z Maksom, dve leti starejšim fantom, in njegovimi prijatelji. Bob, Maksov prijatelj, je bil pobudnik, da so kljuko stolpnice, kjer živijo ljudje s posebnimi potrebami, namazali z lepilom. Na to past se je ujel hišnik. Nato je pripovedovalec zakuril nabiralnike, namazane z lepilom, saj se je

pred starejšimi fanti želel dokazati. Kasneje pa so stekli še do železniške proge, kjer je ležal mrtvi pes. Ko so zaslišali hupanje vlaka, so se umaknili pod grmičevje in izpod njega videli samomor moškega, ki je skočil pod vlak.

Osrednji motivi so motiv slabe vesti, motiv prijateljstva, motiv kolektivne pripadnosti in motiv otroške nagajivosti. Tema je družbena. Nastopa ena glavna literarna oseba in več stranskih. Karakterizacije literarnih oseb ni.

6.1.7. Ni še konec

Pripovedovalec se odpravlja na pogreb sošolke Katarine, ki je umrla v letalski nesreči. Ve, da je ne bo več v šolo, vendar se s tem dejstvom ne želi sprijazniti. Skoraj vsi fantje so bili zaljubljeni v Katarino, vendar tega nihče ni hotel priznati. Sprašuje se, kje je Katarina in kaj počne ter upa, da jo bo nekega dne srečal na ulici ali avtobusu, ona pa mu povedala, da so se z družino le preselili. Film se bo takrat odvrtil nazaj do petega razreda, ko ji je pripovedovalec povedal, da je lepa, čeprav so se iz njega vsi norčevali. Kasneje je z njo plesal na valeti in še kasneje na maturantskem plesu. Prepričuje se, da ni še vsega konec.

Osrednji motivi so motiv ljubezni, motiv prijateljstva, motiv nesreče in motiv smrti. Tema je ljubezenska. Glavna in edina literarna oseba je prvoosebni pripovedovalec. Karakterizacije literarne osebe ni.

6.1.8. Moja ljubezen

Pripovedovalec zaradi zaljubljenosti ne more spati. Njegovi ljubezni je ime Katarina in hodi v četrti b razred. Razmišlja, kako je v petek od pouka odšel uro prej, da bi počakal Katarino pred šolo in da bi stopil do nje. Ko je prišla, so ga nevidne roke zadržale. Nato je le stekel za njo, stopil pred njo in jo pozdravil. Katarina mu je dala telefonsko številko. V petek zvečer sta šla na pijačo in na sprehod ob reki. Preden sta se razšla, sta se poljubila. Pripovedovalec je presrečen in popolnoma zaljubljen odšel domov.

Osrednji motiv je motiv ljubezni. Tema je ljubezenska. Nastopa ena glavna in ena stranska oseba. Karakterizacije literarnih oseb ni.

6.1.9. Zlata lestev

Pripovedovalec se zbudi v galeriji. Sedi pred sliko, ki jo je narisal njegov prijatelj Dario, 23 letni slikar. Dario je po nesreče pri skoku s pomola ostal paraliziran od vratu navzdol, a je kljub temu zaključil študij in sedaj slika s čopičem v ustih. Pripovedovalec opisuje kako je Dario poleti odšel do svetilnika na morju, kjer je naslikal sliko, pred katero sedaj sedi pripovedovalec. Ta kasneje vidi na sliki stvari, ki jih prej tam ni bilo. Lestev, naslonjena na okno, kjer je mlada ženska, ki si češe lase in čaka. Pride moški s šopkom rož. Pripovedovalec malo zamiži in ko ponovno pogleda spozna v moškem Daria. Pripovedovalec odide iz galerije do pomola. Tam vidi prazen invalidski voziček. Daria seveda v njem ni, saj je po zlati lestvi odšel k ženski.

Osrednja motiva sta motiv nesreče in motiv prijateljstva. Tema je družbena. Glavna in edina literarna oseba je prvoosebni pripovedovalec. Karakterizacije literarne osebe ni.

6.1.10. Vrnitev

Pripovedovalec se ves prepoten zbudi sredi noči, star je 22 let. Vzrok za to je strah iz preteklosti, da bi z Dejanom preslišala žvižg Dejanovega očeta. Če bi ga preslišala, bi se oče doma fizično spravil na Dejana. Odkar se je Dejan pred enajstimi leti z očetom odselil, pripovedovalec namreč nanj ni nikoli pomislil. Tik pred svitom pa pripovedovalec sanja, da je Dejan ponovno prišel v njegovo sobo in se skrival v omaro. Oče Dejana izvleče iz omare in ga premlati s pasom pred očmi pripovedovalca. Ko Dejanov oče spusti pas, vsem odleže, a najhujše šele prihaja, saj oče spusti hlače, da mu padejo na gležnje in ga spolno zlorabi. Pripovedovalcu je žal, da nista z Dejanom odletela s srebrno raketo, ko je bil še čas.

Osrednji motivi so motiv strahu, motiv sanj, motiv odnosa med očetom in sinom, motiv pedofilije in motiv nasilja. Tema je družinska. Glavna in edina literarna oseba je prvoosebni pripovedovalec. Karakterizacije literarne osebe ni.

6.1.11. Ogenj ljubezni

Pripovedovalec se ob šestih zjutraj zbudi na trajektu. Odkoraka čez pristajalno rampo v lokal Morski konjiček. Natarinja povpraša za prosto sobo. V mestu se kasneje dogovori za potop z inštruktorjem. Med potapljanjem opazuje ribe. Njihove glave se mu zdijo kot človeški obrazi, plavuti kot krila. Kar naenkrat se mu zazdijo velike, prevelike, tudi voda ga začne peči. Odrine se nazaj do inštruktorja, ta ga stisne k sebi, da si izmenjata kisik, saj mu ga je namreč zmanjkalo. Vrneta se na čoln. Gospodar sobe ga vpraša, če je videl ribe z obrazi. Svetuje mu, da odide v cerkev, da bo to razumel. Pripovedovalec gre v cerkev, kjer pod zlato krono vidi ribjo glavo, ribje dete pa počiva na široki plavuti. Ko želi oditi, ga neka ženska pokliče k sebi. Pove mu, da že od nekdaj mrtvih ne polagajo v zemljo, ampak jih po smrti odnesejo v kapelo za cerkvijo. Počakajo, da se s teles odlušči človeška podoba in da ostane samo ribja. Takšne spustijo v morje, saj verjamejo, da jim bodo pomagali, ko bo prišel čas. Umrlih otrok ne spuščajo v morje. Ko se s trupelc odlušči človeška podoba, z njimi okrasijo cerkev in se pretvarjajo, da niso navadni otroci, ampak angeli. Temu pravijo ogenj ljubezni.

Osrednji motiv je motiv smrti. Tema je družbena. Nastopa ena glavna literarna oseba in več stranskih. Karakterizacije literarnih oseb ni.

6.1.12. Beatifikacija

Pripovedovalec se zbudi in premišljuje o sosedu na koncu hodnika. Skuša si ga predstavljati takšnega, kakršen je bil: robot, nasilen in pijan. Prejšnji večer je namreč k njemu prišla sosedova žena in naznanila, da ji je umrl mož. Fantu je pripovedovala o možu, ki naj bi bil ljubeč, malenkosten in prijazen, vendar tega nihče ni znal ceniti. Preden je odšla, je fanta prosila za denar za možev pogreb. Pripovedovalec ji ga je dal.

Ko je odšla, je poskušal v mislih dobiti predstavo sosedu, takšnega kakršen je dejansko bil, nasilen in grob človek. A ni šlo. Vse bolj se mu je prikazoval kot dober človek.

Osrednja motiva sta motiv smrti in motiv spomina. Tema je družbena. Nastopa ena glavna literarna oseba in ena stranska. Karakterizacije literarnih oseb ni.

6.1.13. Pravi trenutek

Pripovedovalec se zbudi. Izvemo, da mu je ime Oskar, star je 29 let, neporočen in brez otrok. Ima službo, dobro plačo, stanovanje, avto in žensko Katarino, s katero se dobi trikrat tedensko. A je vsega naveličan. Gleda v strop in preiščuje, da je tokrat pravi trenutek za odhod. Nobenih obveznosti nima. Lahko začne na novo in čez noč postane takšen, kot si je že dolgo želel biti, pa ni mogel, ker ima svet, v katerem živi, stroga pravila, kodekse in protokole. V usnjeno potovalko spakira svoje stvari. Z avtom se namerava odpeljati do morja. Že odide iz stanovanja, ko se spomni, da mora izklopiti plin. Vrne se v stanovanje in preiščuje, da ni še pravi trenutek za odhod. Prepričan pa je, da enkrat bo.

Osrednja motiva sta motiv odhoda in motiv neodločenosti. Tema je bivanjska. Glavna in edina literarna oseba je prvoosebni pripovedovalec. Karakterizacije literarne osebe ni.

6.1.14. Veter in misel

Pripovedovalec se prebudi na belem oblaku. Na oblaku pod njim je ženska, Katarina. Spusti se do nje. Skupaj poletita in se spustita na tla. Med tekom se spremenita v dlakavi živali na štirih nogah, ko pa skočita v reko, se spremenita v ribe. Kmalu se njuni telesi spremenita v telesi iz tisočih galaksij. Objeta skupaj zaspita. Sta veter in misel, hrepenenje in upanje, odločnost in pogum, pot in cilj. Ko pripovedovalec odpre oči, leži na belem oblaku in ne ve, kje je bil prej in kje se nahaja zdaj.

Osrednja motiva sta motiv sanj in motiv ljubezni. Tema je ljubezenska. Nastopa ena glavna literarna oseba in ena stranska. Karakterizacije literarnih oseb ni.

6.1.15. Polnočni sel

Pripovedovalca zbudi bitje, ki sedi na robu njegove postelje in ne prihaja s tega sveta. Predstavi se mu kot polnočni sel, ki prihaja v imenu nebeškega očeta, kateri mu sporoča, naj se ne jezi nanj, ker ni ničesar kriv. Ni kriv za vojne, za lakoto, za njegove slabe ocene v šoli, za radarje ob cestah in za neizpolnjene ljubezni. Ljudje so si izmislili kakšen je in kako ga je treba prositi, da bo uslišal njihove želje, vendar je vse odvisno od vsakega posameznika, kajti ko smo srečni, hitro pozabimo nanj. Sel mu pove, da ni njegov poslednji tožilec, odvetnik in sodnik, ni izpraševalec in pojasnjevalec.

Osrednja motiva sta motiv strahu in motiv sanj. Tema je bivanjska. Nastopa ena glavna in ena stranska literarna oseba. Karakterizacije literarnih oseb ni.

6.1.16. Zajec, slon in sinji kit

Ko se pripovedovalec zbudi, se spomni svojih sanj. Sanjal je, da se je ponoči peljal skozi gozd in pobral štoparko, študentko farmacije, ki se je vračala v Ljubljano. Med potjo sta se pogovarjala o njenem študiju, pri zadnjem ovinku pa so pripovedovalca zaslepile luči tovornjaka, ki je pripeljal nasproti. Treščili so. Deklico, ki je imela ravno rojstni dan, je prijel za roko, ji zaželel vse najboljše ter občutil srečo.

Osrednji motivi so motiv smrti, motiv nesreče in motiv prebujanj. Tema je bivanjska. Nastopa ena glavna literarna oseba in ena stranska. Karakterizacije literarnih oseb ni.

6.1.17. Črni deček

Prvoosebni pripovedovalec se zbudi z občutkom, da ga nekdo kliče. Zapre oči in vrtinec ga odnese v sanje. V njih leži ob morju na ležalniku pod senčnikom iz palmovih vej. Na sosednjem ležalniku leži Katarina. Mimo pride črni deček z usnjenimi torbami. Pripovedovalec si jih ogleduje, a mu nobena ni všeč. Kar naenkrat pripovedovalec izgubi ravnotežje in pade po tleh. Sliši rafal iz avtomatskega orožja. Obrne se in vidi črnega dečka kako vanj meri z rusko avtomatsko puško. Stopata skozi vas do

tovornjaka, kamor ga vklenjenega naložijo. Zaspi. Sanja, da ga z verigo vlečejo do rudnika diamantov. Skupaj z oboroženimi moškimi se spusti v rov. Za seboj vidi črnega dečka. Skozi rov prideta do neke sobe. Vonj sandalovine pripovedovalcu zamegli pogled. Kmalu ne čuti nič več. Ko se zbudi zagleda belega, nagega moškega, ki črnega dečka spolno zlorablja. Z roko si pokrije ušesa in zamiži. S črnim dečkom nato zbežita. Skozi vrata stopita na peščeno plažo. Katarina leži na ležalniku. Gre do nje, jo poljubi in pomisli, da je lepo kot v sanjah. Iz dremeža ga zbudi klicanje. Ob uri leži dopisnica. Na kartici je črni deček, ki prosi za pomoč.

Osrednji motivi so motiv sanj, motiv strahu, motiv nasilja in motiv spolne zlorabe. Tema je družbena. Glavna in edina literarna oseba je prvoosebni pripovedovalec. Karakterizacije literarne osebe ni.

6.1.18. Poletna noč

Pripovedovalec se zbudi. S Katarino leži nekje ob morju v viseči mreži. Odpravita se do svetilnika, pred katerim stoji razpet sečnik in pogrnjena miza. Moški ju povabi bližje, saj peče sveže ribe na žaru. Usedeta se in naročita vino. Ko končata z romantično večerjo, jima moški pokaže pot do barke. Reče jima naj tam ostaneta dokler bodo zvezde, nato naj se vrneta čez leto, dve, deset. Lahko njega in barke ne bo več, a onadva bosta vedela, da je vse to res. Ko gresta po pomolu do barke, se obrneta proti svetilniku, a tam ni več ne mize ne senčnika. Na barki se ljubita. Pripovedovalec si nato predstavlja, kako se s Katarino na to mesto še vračata, vendar tam ni ne barke ne pomola, svetilnik pa več ne obratuje.

Osrednja motiva sta motiv sanj in motiv ljubezni. Tema je ljubezenska. Nastopa ena glavna in ena stranska literarna oseba. Karakterizacije literarnih oseb ni.

6.1.19. Mir

Pripovedovalec se zbudi, saj mora na letališče. Je čas prihajajočih praznikov, petek zvečer, deset čez polnoč. Pelje se skozi okrašeno mesto. Na letališču pred steklenimi vrati z napisom Prihodi čaka Katarino. Opazuje ljudi, ki čakajo potnike in kasneje srečne obraze vseh, ki se ponovno vidijo. Pripovedovalec zaključi, da se je s srečnim prihodom vseh, ki so jih čakali, zgodil na tem letališču mali čudež, zgodil se je mir.

Osrednji motiv je motiv ljubezni. Tema je ljubezenska. Glavna in edina literarna oseba je prvoosebni pripovedovalec. Karakterizacije literarne osebe ni.

6.1.20. Junak

Prvoosebni pripovedovalec se zbudi z občutkom nepopisne sreče. Sanjal je namreč, da je včeraj opravil dobro delo. V sanjah se je peljal po ulici, ko je pred njim stal avto na cestišču. Ko je zapeljal mimo njega, je videl voznika, z glavo naslonjenega na volan. Poklical je rešilce in sladkornemu bolniku rešil življenje. Še enkrat se zbudi in izvemo, da se je zjutraj sicer res peljal mimo voznika, ki je imel glavo na volanu, vendar mu ni pomagal. Sedaj ga peče vest, saj ugotovi, da ne bo nikoli podoben junakom, ki vedno dobijo vse, kar hočejo in so na strani pravice, ker se ničesar ne bojijo. Oni namreč ne prelagajo odgovornosti na druge in ne oklevajo tako kot on.

Osrednja motiva sta motiv sanj in motiv slabe vesti. Tema je družbena. Glavna in edina literarna oseba je prvoosebni pripovedovalec. Karakterizacije literarne osebe ni.

6.1.21. Diagnoza

Pripovedovalec se zbudi sredi noči. Pred tremi tedni je izvedel, da se mu čas izteka, saj ima pri štiriinpetdesetih letih srce osemdesetletnika. Prepričan je, da se je zdravnik zmotil, zato tudi Katarino doma tolaži, da ni nič resnega. Ponoči mu začne v glavi šumeti in začne razmišljati. Življenje se mu naenkrat odvija drugače, kot je mislil, da se

mu bo. Mislil je, da bo na stara leta on skrbel za Katarino, če bo zbolela in da bo on tisti, ki bo dolgo živel. A to ni tako. Na to ni pripravljen in zato se boji.

Osrednja motiva sta motiv strahu in motiv bolezn. Tema je bivanjska. Glavna in edina literarna oseba je prvoosebni pripovedovalec. Karakterizacije literarne osebe ni.

6.1.22. *Spomin*

Pripovedovalec se zbudi. Srečen je, da je živ in da mu je namenjen še en dan življenja. Premišljuje, če si ga bodo ljudje zapomnili in po čem. Sprašuje se, kaj je v življenju sploh naredil. Kaj zares šteje? Štejejo služba, televizijski oglasi za novo čistilno sredstvo, odrekanja? Bi morala imeti s Katarino več otrok? Zaključ, da če bi še enkrat živel, vsekakor ne bi naredil ničesar bolj dobredelnega ali česa drugega. Ne ve kaj točno bi naredil, ve pa, da bi še enkrat rad srečal Katarino in z njo preživel še eno življenje.

Osrednja motiva sta motiv spomina in motiv ljubezni. Tema je ljubezenska. Glavna in edina literarna oseba je prvoosebni pripovedovalec. Karakterizacije literarne osebe ni.

Zbirka obravnava več različnih tem. Kratke pripovedi z družbeno temo nas želijo opozoriti, da nasilje, alkoholizem (*Beatifikacija*), spolne zlorabe (*Srebrna raketa*, *Vrnitev*) ali homofobija (*Frenk in Pit*) niso le del časopisnih novic. To se lahko dogaja v naši ulici, našem bloku ali celo za vrati sosednjega stanovanja. Tiste z ljubezensko temo so vezane na ljubezen (do deklice, punce, ženske, ki ji je v vseh zgodbah ime Katarina) – kot vir moči, svetlobe in optimizma (*Moja ljubezen*, *Ogenj ljubezni*, *Veter in misel*). V vseh se prepletata realni in fantazijski (sanjski) svet, v okvir pa jih spretno zajameta prva in zadnja kratka pripoved. Če na prvih straneh prebujeni pripovedovalec natrese nabor ponotranjenih pravil, ki nam jih že v otroštvu vcepi družina (ali širše družba), pa se za konec obrne sam vase s ključnimi vprašanji, ki si jih postavljamo: Kaj je v resnici pomembno? Kdo sodi in rzsodi? Če bi dobil še eno priložnost in bi se življenje začelo znova, kaj bi delal in kdo bi postal?

Sanjski svet je v začetnih zgodbah še »obvladljiv« v smislu jasne razmejitvene črte od sveta resničnosti. V kratki pripovedi *Avstralija* deček koplje rov na drugo stran sveta in

se prikoplje do deklice, ki je kopala od tam – a že ga strese hišnik, ker je zaspal v snegu. V *Gosli, medved in črni mož* se začudimo pripovedovalčevemu glasu, ki se izdaja za cigana, a zdaj že dobro znani deček se prebudi in pobegne pred resničnim ciganom, ki stoji pred njim. Nepojasnjena pa ostane kratka pripoved *Zlata lestev*, v kateri invalidni slikar izgine v svojo lastno sliko in tam zaživi onkraj telesnih omejitev. Ta pripoved že naznanja drugi del zbirke, kjer meje med resničnim in sanjskim svetom v nekaterih zgodbah ni več (*Ogenj ljubezni, Veter in misel, Polnočni sel*), prav tako nam pripovedovalec nudi vedno več razlogov za dvom v svojo enotnost.

6.2. Jezikovno-slogovna analiza

Zbirka je napisana v knjižni slovenščini, pogoste so kratke do srednje dolge, enostavne povedi, slog je zgoščen. Govor literarnih oseb ni označen z narekovaji. Posamezne besede ali deli stavkov so zapisani v ležečem tisku, kot bi hotel avtor izpostavljene dele poudariti. V nekaterih pripovedih zasledimo kletvice (*kurčeva pedra, pizdarije, jebenti, zajebavati*). Najdemo tudi kakšen ekspresiven izraz (*kljuse*), pogovorni izraz (*zafrkavati*) in pomanjševalnico (*debilčki*).

Pripovedovalec glede na osebo je v vseh dvaindvajsetih kratkih pripovedih prvoosebni, in sicer je vedno moškega spola. Njegovo ime se v pripovedih ne pojavlja, razen v zgodbi *Pravi trenutek*, kjer izvemo, da mu je ime Oskar. Pripovedovalec glede na odnos do pripovedne resničnosti je personalni. Pripovedovalec glede na način pripovedovanja pa je epski. Bralcu je sicer na izbiro prepuščeno število pripovedovalcev, saj ima vsaka pripoved lahko svojega pripovedovalca, lahko pa gre tudi za enega pripovedovalca skozi celotno zbirko – to je lahko razvidno iz kratke pripovedi *Vrnitev*, kjer se ponovno pojavi deček Dejan, omenjen že v kratki pripovedi *Srebrna raketa*. Zato je zanimivo vprašanje identitete pripovedovalca/pripovedovalcev celotne zbirke *Prebujanj*. Če zbirko beremo v celoti od začetka do konca, dobimo vtis, da sledimo nanizanim drobcem iz življenja večinoma brezimnega prvoosebnega pripovedovalca. Nikoli pa ne vemo ali je to res ali nas občutek le vara. Predvsem glas pripovedovalca otroških pripetij (od začetka do vključno desete zgodbe *Vrnitev*) se zdi dovolj enovit, da o tem niti ne podvomimo. Kar se tiče dečkove ljubezni Katarine, nas začudi, da se takoj po

tragični nesreči v kratki pripovedi *Ni še konec* ponovno živa, zdrava in nasmejana pojavi v *Moja ljubezen*, a gre pač za drugo deklico s po naključju enakim imenom.

Število besed v posameznih kratkih pripovedih je različno. Od 22 kratkih pripovedi jih 95% vsebuje od 500 do 1000 besed (*Tako gre ta svet*, *Frenk in Pit*, *Gosli*, *medved in črni mož*, *Ni še konec*, *Vrnitev*, *Veter in misel*, *Zajec*, *slon in sinji kit*, *Črni deček*, *Junak*, *Diagnoza*, *Spomin*, *Srebrna raketa*, *Avstralija*, *Veliki fantje*, *Moja ljubezen*, *Zlata lestev*, *Ogenj ljubezni*, *Beatifikacija*, *Pravi trenutek*, *Poletna noč*, *Mir*) in 5% od 1000 do 2000 besed (*Polnočni sel*). Zbirka ima približno 18500 besed.

6.3. Idejno-sporočilna analiza

Naslov zbirke (prebujanja) apelira na rdečo nit, ki povezuje vse zgodbe. V vsaki zgodbi se namreč pripovedovalec prebudi, vendar ne nujno v vsakdan, temveč se ponekod prebuja tudi v sanjah. Zgodbe večidel predstavljajo krutost vsakdana, s katero se srečujemo, vendar si pred določenimi stvarmi raje zatiskamo oči, kot da bi poiskali rešitve. Pripovedovalec je prepričan, da se te krute stvari, ki se dogajajo okoli njega – nasilje in spolno zlorabljanje v družini njegovega prijatelja, alkoholizem v sosednjem stanovanju – njemu ne morejo zgoditi. Nasproti tej negativni resničnosti pa avtor izpostavlja močan motiv ljubezni, ki ga poseblja Katarina, pri čemer je bralcu ponovno prepuščeno na izbiro, ali gre v zgodbah za eno ali za več oseb, ki imajo po naključju enako ime.

V zbirko vstopimo skozi kratko pripoved *Tako gre ta svet*, ki bi jo lahko povzeli: dobro je biti dober, ampak ne preveč; ne imej slabe vesti, tako gre ta svet. Sledeče kratke pripovedi nam podajajo različna sporočila: od prikaza spolnih zlorab, ki se lahko dogajajo že takoj za našo steno (*Srebrna raketa*, *Vrnitev*), družbenega nesprejemanja homoseksualcev (*Frenk in Pit*), različnosti družb (*Ogenj ljubezni*), spoznanja kako videz lahko vara (*Beatifikacija*), strahu (*Pravi trenutek*, *Črni deček*, *Ni še konec*, *Polnočni sel*, *Diagnoza*), krivde (*Zajec*, *slon in sinji kit*), preganjanja podzavesti v sanjah (*Gosli*, *medved in črni mož*, *Junak*), želje po sprejetosti v družbi (*Veliki fantje*) do želje po življenju v lepšem svetu (*Avstralija*), ljubezni (*Ni še konec*, *Moja ljubezen*,

Poletna noč, Mir, Spomin, Veter in misel), večnemu upanju (*Zlata lestev*) in spoznanja, kaj v življenju res šteje (*Spomin*).

Vse kratke pripovedi trkajo na vest pripovedovalca (pripovedovalcev?). Kaj naredi dobro vzgojeni Slovenec, kakršni pripovedovalci Pregljevih *Prebujanj* vsi po vrsti so, ko vidi spolne zlorabe, homofobijo, nasilje v družini? Nič. Mu/jim je pa ob tem neprijetno. Čeprav je superego v polbudnosti prepovedal slabo vest, se ta vseeno prikrađa, če ne drugače, pa v sen. Pretepeni in zlorabljeni deček Dejan iz kratke pripovedi *Srebrna raketa* se vrine v sanje pripovedovalca kratke pripovedi *Vrnitev* in ga skupaj s staršema prisili, da gledajo prizore iz sosednjega stanovanja. Črni deček na razglednici humanitarne organizacije »prosi za pomoč«, v sanjah pripovedovalca pa doživlja metamorfoze od prodajalca torb na plaži do otroka – vojaka, ki nadzoruje izkopavanja v rudniku diamantov. V res hudih primerih se slaba vest znajde celo v budnosti, kot v primeru pripovedovalca kratke pripovedi *Junak*, ki je med jutranjo vožnjo po ozkih ulicah naletel na v križišču stoječ avto, v katerem je starejši, debel voznik slonel z glavo na volan. Zgodbe, ki polnijo črno kroniko, v življenje Pregljevih pripovedovalcev (pripovedovalca?) vdirajo tudi preko bolj ali manj naključnih bližnjih. Sošolka Katarina strmoglavi z letalom (*Ni še konec*). Slikar Dario se je v zadnjem letniku akademije ponesrečil in ostal hrom (*Zlata lestev*). Dvakrat usoda udari tudi pripovedovalca osebno. Udeležen je v hudi prometni nesreči, kjer umre sopotnica, štoparka (*Zajec, slon in sinji kit*). Zdravnik mu pove, da mu srce peša in da mu ni ostalo veliko več časa (*Diagnoza*).

Pa vendar *Prebujanja* niso le v znamenju temnih senc resničnosti. Močan element svetlobe in optimizma je – kot je značilno za velik del Pregljevega opusa – ljubezen. Glavno vlogo igra v *Moja ljubezen, Veter in misel, Poletna noč, Mir*, pravzaprav pa tudi v zaključni, inventurni kratki pripovedi *Spomin*, kar celotno zbirko in vlogo ljubezni v njej postavlja v posebno luč. Pripovedovalec (pripovedovalci?) jo namenja(jo?) ženskam, ki se vse po vrsti imenujejo Katarina, ugibanje, ali se pod tem imenom skriva več žensk ali pa gre pravzaprav za vedno isto, pa je prepuščeno bralcu. Dokaj gotovo je, da deklica Katarina, ki v kratki pripovedi *Ni še konec* umre v strmoglavljenem letalu, ni ista kot vse ostale kasneje nastopajoče Katarine, to pa je tudi vse. Če zaključno kratko pripoved *Spomin* beremo kot življenjsko inventuro pripovedovalca, ki smo ga srečali v

vseh prejšnjih zgodbah, se lahko odločimo, da so *Prebujanja* pravzaprav zbirka »flash-backov« na neko življenje.

Ne glede na to, ali se odločimo, da bomo zbirko brali kot ne vedno razumljive prizore iz resničnega in sanjskega sveta enega pripovedovalca ali pa kot med seboj nepovezane zgodbe, je dejstvo, da celotni knjigi dajeta ton začetna in končna zgodba in pa rdeča nit vseh zgodb, ki je seveda prebujanje. Vsi pripovedovalci se na začetku svoje zgodbe prebujajo in/ali odpirajo oči, pa čeprav za mnoge ne moremo biti prepričani, ali so se zares prebudili, ali pa so se zgolj predstavili iz enega »nadstropja« sanj v drugega.

7. PREGLJEV KRATKOPROZNI OPUS – SKLEPNA OPAŽANJA

Po analizi Pregljevih kratkoproznih zbirk sem ugotovila, da so si zbirke jezikovno-slogovno precej podobne, motivno-tematsko in idejno-sporočilno pa dokaj različne. Vsaka od štirih zbirk obdeluje druge motive, skupen jim je le motiv ljubezni. Poleg motiva ljubezni so v zbirki *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki* osrednji še motiv fantastike, motiv problematike družbenega dna in motiv nerazumevanja med spoloma, v zbirki *Cirilina roža* motiv besa in sle, motiv maščevanja, motiv spletk in motiv vraževerja, v zbirki *Svinje brez biserov* motiv blokovstva, motiv sosedstva in motiv vegetiranja, v zbirki *Prebujanja* pa motiv sanj, motiv spomina in motiv slabe vesti. Zbirke obravnavajo različne teme, le družbeno temo obdelujejo vse. Poleg te pa se pojavljajo še ljubezenska (*Burkači, skrunilci in krivoprisežniki, Cirilina roža* in *Prebujanja*), družinska (*Svinje brez biserov*), fantazijska (*Prebujanja*) in bivanjska (*Prebujanja*). Vse zbirke se na tak ali drugačen način dotikajo življenja, na kar kažejo tudi njihova sporočila. »Vse, kar se nam v življenju mogoče le dozdeva, je lahko res« v zbirki *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki*, »preteklost se vrača, saj je tako že bilo in tako spet pride« v zbirki *Cirilina roža*; »življenje je sranje, potem pa umreš« v zbirki *Svinje brez biserov* in »vsakdan je lahko krut ali pa prežet z ljubeznijo, zato ne imej slabe vesti, tako pač gre ta svet« v zbirki *Prebujanja*. Število glavnih literarnih oseb je v zbirkah *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki* in *Cirilina roža* od ena do tri, v ostalih dveh (*Svinje brez biserov* in *Prebujanja*) pa povečini ena, medtem ko je stranskih literarnih oseb v vseh zbirkah več. Pregelj v vseh zbirkah uporablja podoben jezik in slog pisanja. Piše v knjižni slovenščini, pogosto uporablja kletvice in v zbirki *Svinje brez biserov* dosti primer. V nobeni izmed zbirk ne uporablja narekovajev za govor literarnih oseb. Pripovedovalca glede na osebo sta v zbirkah *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki, Cirilina roža* in *Svinje brez biserov* dva, prvoosebni in tretjeosebni, v zbirki *Prebujanja* pa samo prvoosebni. Pripovedovalec glede na odnos do pripovedne resničnosti je v zbirki *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki* avktorialni, v ostalih treh pa personalni. Pripovedovalec glede na način pripovedovanja je v vseh štirih zbirkah epski. Karakterizacije literarnih oseb povečini ni, le v nekaterih kratkih pripovedih zbirk *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki, Cirilina roža* in *Svinje brez biserov* lahko zasledimo skopo in posredno karakterizacijo. Število besed v kratkih pripovedih je različno, in sicer jih v zbirki *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki* 14% vsebuje od 2000

do 3000 besed, 57% od 3000 do 4000 besed in 29% od 4000 do 5000 besed. V zbirki *Cirilina roža* jih 32% vsebuje od 4000 do 5000 besed, 17% od 5000 do 6000 besed, 17% od 6000 do 7000 besed, 17% od 7000 do 8000 besed in 17% od 8000 do 9000 besed. V zbirki *Svinje brez biserov* jih 45% vsebuje od 2000 do 3000 besed, 33% od 3000 do 4000 besed in 22% od 4000 do 5000 besed. V zbirki *Prebujanja* jih 95% vsebuje od 500 do 1000 besed in 5% od 1000 do 2000 besed.

8. ODMEVI V JAVNOSTI

Matej Bogataj je 30. 1. 1997 v *Delu (Književni listi)* objavil recenzijo zbirke *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki*. Kratke pripovedi označi za logično in kronološko zlepljene fragmente, ki se približujejo fantastiki. Glavne literarne osebe opiše kot čudaške in marginalizirane s prvobitnim in nepokvarjenim smislom za skupnost. Pregljevo pripovedovanje označi za natančno in ekstenzivno, rado ima drobnarije, pogosto pa z drugimi besedami ponovi prvi del stavka. Same akcije in pripovedne napetosti je malo, preobrat v fantastično pa je zelo izrazit. Bogataj zaključí, da ima proza, kljub pripovedni objektivnosti in nevmešavanju, moralen navdih.

Jurij Hudolin je 4. 3. 1997 v *Dnevniku* napisal članek o zbirki *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki* z naslovom *Katalogizacija demoničnosti*, v katerem pravi, da je Pregelj stilistično dobro podkovan avtor, ki ve, kaj je njegova umetniška vizija sveta, vse pa se nekoliko zaplete pri izvorni semantiki. Pregljeve proze ga spominjajo na marsikatero Jančarjevo delo, predvsem na tisto, napisano pred letom 1990, Pregljeva novelistika pa mu daje vtis hrepenenja po idealizmu. Hudolin na koncu svojega članka še doda, da pričujoča knjiga novel obeta pisatelja, ki bo moral še zoreti.

Jasmina Bajrektarević je 27. 6. 2000 v *Dnevniku* o zbirki *Cirilina roža* zapisala članek z naslovom *Razkošje zgodb v brezčasju*, v katerem pravi, da Pregljeva gosta, razkošna pisava spominja na tradicijo vaške zgodbe. Po njenem zbirka dosledno posnema kmečki realizem, vendar se kmalu osamosvoji v časovno nedoločnost, v brezčasje zgodb. Pregljevi pisavi daje univerzalen ton predvsem zaokrožena celovitost pripovednega toka zbranih novel. Literarni svet Pregljevih novel, ujet v prvinskost fantastike, se v marsičem navezuje na magični realizem, v kontekstu slovenske literature pa predvsem na prozo Marijana Tomšiča. Zaključí, da njegova proza upoveduje univerzalno človeško izkušnjo, njegova pisava pa je dokončna, čeprav njen svet bogatijo razpoke, skozi katere priteka v realnost moč magičnega.

Nives Vidrih je 4. 5. 2000 v *Delu* o zbirki *Cirilina roža* zapisala članek z naslovom *Duhovnik bo posekal petsto zveri*, v katerem zapiše, da novele sprva dajejo občutek, kot da gre za nekakšen posodobljeni kmečki realizem, a je to le spretna kamuflaža. Nadaljuje, da lahko od zgornje opredelitve obdržimo le kmečko tematiko, način pisave

pa razodeva modernistične prijeme, ki se kažejo na eni strani v sodobnem duhovnem ozračju in na drugi v pripovednem toku, ki si od modernizma jemlje pravico sproščene pripovedi z zabrisanimi mejami med dialogi in ostalim besedilom. Kot je podoba neproblematičnega realizma le kamuflaža, je krinka tudi avtorjev slog, videti ni nič posebnega, v resnici pa je vsaka beseda na pravem mestu - skozi neopaznost jezika se ostro začrtajo originalni obrisi zgodb - tem zgodbam ni kaj dodati in ne kaj odvzeti, kajti avtorjev pisateljski svet je zaokrožena celota.

Mihael Bergant je 17. 7. 2001 v *Mladini* 28 zapisal kratko kritiko zbirke *Cirilina Roža*, v kateri pravi, da mu deluje ta proza nekako zaprašena, a ne patinirana. Ker Bergant prihaja iz podeželja, avtorju v bodoče svetuje kak bolj živ motiv, kot je tisti o večni diskrepanci med materjo in hčerko, založbi pa več posluha za stvarne in nepredvidljive probleme podeželja.

Tanja Mojzer je 29. 1. 2003 na *Radiu Študent* v oddaji *Kosilo nekega molja* predstavila recenzijo zbirke *Svinje brez biserov* z naslovom *Zgodbe z ne-hollywoodskim koncem*, v kateri začenja z uvodom, da sošed pripoveduje sošedu zgodbo o obema poznanem sošedu ali sošedi. Malce dejstev je resničnih, večji del neresničnih, umetno dodanih, pikantnih in zato zanimivih. Saj tako ali tako ni kaj pametnega početi na tem svetu, zato lahko govorimo o drugih. Mojzerjeva v nadaljevanju nadaljuje, da so v zbirki v ospredje postavljeni odnosi med sošedi. Njihova komunikacija temelji na zmerjanju, agresivnosti, uporabi kletvic in prikritih čenčah. Posebni so tudi odnosi med zakoncema, žena je namreč tista, ki se vedno poskuša pogovoriti z možem, on pa tisti, ki jo nikoli ne posluša. Zaključí z ugotovitvijo, da Pregljeva proza ponuja tipičen vpogled v podeželski svet manualnih delavcev.

Lucija Stepančič je marca 2003 v *Sodobnosti*, letnik 67, številka 3, napisala recenzijo zbirke *Svinje brez biserov*. Pravi, da bi bilo treba nekaj spremeniti. Zamenjati naslov ali vsebino, saj v zbirki ne najdemo svinj, ampak le ljudi. Nadaljuje, da Pregelj v zbirki ne zagovarja preprostežev, kot jim tudi ne pripisuje dostojanstva, ki ga nimajo, soseske ne izrablja za izlive lastnega svetobolja, njenih prebivalcev pa ne za glasnike lastnega prostaštva.

Irena Jakopanec je 11. 6. 2003 na spletni strani <http://med.over.net/molji/> napisala članek o zbirki *Svinje brez biserov* z naslovom *Svinje brez biserov - Molji*. V njem zbirko označi kot dozorelo, polnokrvno in tekoče branje, ki omogoča nemotene bralne užitke. Pravi, da imajo Pregljeve zgodbe krožno zasnovo, tako da je začetek vsake tista kost, ki jo gloda tudi rep zgodbe. Zanj je knjiga socialno in celo marketinško zanimiva, ker odpira vrata v razmišljanja protagonistov, značilnih predstavnikov svojega razreda. Začutimo lahko tudi kontinuiteto miselnosti nekdanje družbene ureditve in nezadovoljnost z življenjem v gnilem kapitalizmu. Po njenem mnenju zbirka *Svinje brez biserov* opozarja na krivice v novodobnih »zlatih časih plastičnega denarja« in so tematsko ena tistih zagrenjenih socialk, ki bi zlahka našla prostor v šolskih berilih, a je na srečo knjiga napisana kratkočasno in večče. Jakopančeva očita pisatelju, da se s svojim tekstom ves čas sprehaja na robu humornega, ne da bi mu vanj spodrsnilo. Tako je teža sivine sicer večja, ne pa tudi teža doseženega učinka pri bralcu. Liki kar kličejo po humornem komentarju, ki pa jim ga pisatelj ne privošči.

O zbirki *Prebujanja* je pisateljica in literarna kritičarka Tina Vrščaj aprila 2011 v časopisu *Pogledi* napisala kritiko z naslovom *Vtisi sanjskih podob*. Pravi, da gre v celotni zbirki za enega, prvoosebnega pripovedovalca Oskarja, ki, tudi ko odraste, ne izgubi stika z otroškim svetom. Zgodbe označi za črtice in večji pomen pripisuje »otroškim« črticam kot »odraslim,« saj je Oskar kot otrok izredno svobodnega duha in poln domišljije, ko odraste, pa od te svobode ostane bolj malo. Avtor nam po njenem mnenju z ljubeznijo slika idilične in pravljичne podobe, ki na trenutke delujejo preveč posladkano. Zbirko glede na atmosfero označi za lahkotno, celo površinsko. Pravi, da bi zbirka lahko bila daljša, bolj prepletena in bolj poglobljena s svetom realnega.

Aprila 2011 je bila v *Dnevniku* objavljena še ena recenzija zbirke *Prebujanja*, in sicer *Obdukcija vesti*, novinarka in literarne kritičarke Sandre Krkoč, ki *Prebujanja* povzame z mislijo: »Enostavne življenjske modrosti iz povprečnega vsakdana.«. Zaradi pripovedovalčevega prebujanja enkrat v realnost, spet drugič v sanje ali v sanje sanj, nam v razmislek zastavlja vprašanje, katere sanje so »resničnejše«. Avtor na eni strani poustvarja sanjski svet z odrezanimi stavki, nedokončanimi mislimi in nelogičnimi

sosledji, po drugi strani pa povzame že prej omenjene enostavne življenjske modrosti iz vsakdana.

Daniela Preglau je v *Bukli* aprila 2011 omenila, da se zgodbe zbirke *Prebujanja* lahko berejo samostojno, vendar bo bralec kmalu dobil občutek, da gre za enega pripovedovalca, ki odrašča in si zatiska oči pred kruto realnostjo. Kot osrednji temi zgodb se kažeta družbena problematika, ki nas želi opozoriti na probleme, ki se lahko dogajajo že v sosednjem stanovanju, in ljubezen v vlogi optimizma ter moči. Meni, da nam zbirka ne dovoli zapirati oči pred realnostjo, pusti pa nam vsaj sanjariti.

O zbirki *Prebujanja* je julija 2011 v *Dnevniku* pisala tudi Jasna Vombek, ki zbirko označi za »pisavo, ki ostro trka na vest vseh nas.«. Ugotavlja, ali ni morda naključje, da se Pregljevi junaki vselej umikajo v domišljijski svet, ki ga želijo celo združiti z realnostjo. Sprašuje se tudi, če je Katarina sinonim za optimistično življenje, ki je na koncu edina dobrodošla vrednota, ne glede na to, ali se stik z njo vzpostavi v realnem svetu ali zgolj v sanjah. Zaradi pripovedovalčeve slabe vesti, ko se sooča s socialno problematiko, pripoved tudi bralcu trka na vest.

Pregljev kratkoprozni opus je sprožil kar nekaj odmevov v javnosti. Kritiko zbirke *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki* sta napisala Matej Bogataj v *Delu* in Jurij Hudolin v *Dnevniku*. Prvi pohvali pisateljev slog pisanja, drugi pa pravi, da mora pisatelj še zoreti. Kritiko zbirke *Cirilina roža* so napisali Jasmina Bajrektarević v *Dnevniku*, Nives Vidrih v *Delu* in Mihael Bergant v *Mladini*. Vsi pozitivno ocenijo zbirko, le Bergant pisatelju svetuje, naj v bodoče izbere kak bolj svež motiv. Kritiko zbirke *Svinje brez biserov* so objavili Tanja Mojzer na *Radiu Študent*, Irena Jakopanec na spletni strani <http://med.over.net> in Lucija Stepančič v *Sodobnosti*. Vse pozitivno pohvalijo zbirko, le Jakopančeva doda, da se pisatelj ves čas sprehaja na robu humornega, kamor mu ne spodrsne, a bi mu lahko. Kritiko zbirke *Prebujanja* so napisali Tina Vrščaj v *Pogledih*, Sandra Krkoč v *Dnevniku*, Daniela Preglau v *Bukli* in Jasna Vombek v *Dnevniku*. Vsi povečini pohvalijo zbirko, le Vrščajeva pripiše, da je opis pravljичnih podob preveč posladkan.

9. VKLJUČENOST V ANTOLOGIJE

Od leta 1996 dalje je v slovenskem in tujih jezikih izšlo kar nekaj antologij slovenske kratke proze. V slovenščini so izšle:

- *Slovenska kratka proza* (1996)
- *Čas kratke zgodbe* (1998)
- *Slovenska kratka erotična proza* (2002)
- *Stopinje: zbornik srednješolske poezije in kratke proze* (2004)
- *O čem govorimo: slovenska kratka proza: 1990-2004* (2004)
- *Za vrati: zbornik srednješolske poezije in kratke proze* (2005)
- *Geniji: antologija sodobne slovenske mladinske kratke proze* (2006)
- *Izbor slovenske kratke proze 19. in 20. stoletja* (2006)
- *Geniji²: antologija sodobne slovenske mladinske kratke proze* (2007)
- *Od vzorov do bojev: antologija slovenske domovinske proze od Janeza Trdine do danes* (2009)
- *Luna ni koruzni kolaček in druge zgodbe: antologija kratke zgodbe* (2010)
- *Slovenske kratke zgodbe med koncem ene in začetkom druge vojne* (2010)
- *Zgodbe iz maTjaževe dežele: antologija slovenske proze na avstrijskem Koroškem* (2011)
- *Kličič me po imenu: izbor krajše proze slovenskih avtoric* (2013)
- *Razkriti obrazi svobode* (2014)

V tujih jezikih so izšle:

- *Anleitungen zum Schreien: eine Anthologie slowenischer Prosa* (1996 v nemškem jeziku)
- *Nouvelles slovènes* (1996 v francoskem jeziku)
- *Écritures slovènes* (2000 v francoskem jeziku)
- *Die Zeit der kurzen Geschichte: zeitgenössische Erzählungen aus Slowenien* (2001 v nemškem jeziku)
- *Antologija novije slovenske pripovijetke* (2001 v hrvaškem in srbskem jeziku)
- *Vně hranic: antologie současné slovinské krátké prózy* (2002 v češkem jeziku)
- *Promlky času: antologie slovinských povídek* (2003 v češkem jeziku)

- *Martori suverani: tânără proză slovenă a anilor novăzeci* (2004 v romunskem jeziku)
- *Desetka: savremene slovenačke pripovetke* (2006 v srbskem jeziku)
- *A lazy Sunday afternoon: a collection of short stories by Slovene writers born after 1960* (2007 v angleškem jeziku)
- *The dark side of the mountain: a collection of genre short stories* (2008 v angleškem jeziku)
- *Contemporary Slovenian short stories* (2008 v angleškem jeziku)
- *Za što zboruvame: slovenečka kusa proza* (2008 v makedonskem jeziku)
- *Noc w Lublanie: antologia współczesnej krótkiej prozy słoweńskiej* (2009 v poljskem jeziku)
- *Ljubljana Tales: a collection of Central European contemporary writing* (2012 v angleškem jeziku)
- *Za kakvo govorim?: slovenska kratka proza: 1990-2004* (2013 v bolgarskem jeziku)

Sebastijan Pregelj je s svojimi deli vključen v naslednjih antologijah:

- *Čas kratke zgodbe* (1998)
- *Die Zeit der kurzen Geschichte* (2001)
- *Vně hranic* (2002)
- *A lazy Sunday afternoon* (2007)
- *Noc w Lublanie* (2009)
- *Ljubljana Tales* (2012)

V antologijo *Čas kratke zgodbe* je vključena kratka zgodba *Onstran steklene stene*, ki je skupaj s kratko zgodbo *Pianino* uvrščena še v antologije, ki so izšle v nemškem (*Die Zeit der kurzen Geschichte*), slovaškem (*Vně hranic*), poljskem (*Noc w Lublanie*) in angleškem (*A lazy Sunday afternoon*) prevodu.

10. ZAKLJUČEK

V svojem diplomskem delu sem motivno-tematsko, jezikovno-slogovno in idejno-sporočilno analizirala kratkoprozni opus Sebastijana Preglja. Za posamezno besedilo sem preverila motive, teme, sporočilo pripovedi, jezik in slog, tip pripovedovalca, število in karakterizacijo literarnih oseb ter približno število besed v posamezni zgodbi. Preverila sem tudi odzive na zbirke v javnosti ter njihova vključenost v antologije (slovenske in tuje).

Ugotavljam, da se v zbirki *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki* najpogosteje pojavlja motiv družbenega dna in nerazumevanja med spoloma ter ljubezenska in družbena tema. Pisatelj uporablja knjižni jezik in gosti slog pisanja, brez posebnih retoričnih figur. Kratke pripovedi imajo različna sporočila, vse pa bi lahko povezala z motom zbirke Vse, kar se zdi, je res. V vseh besedilih zbirke se pojavljata prvoosebni in tretjeosebni pripovedovalec, ki sta avktorialna in epska. Nastopajo od ena do tri glavne literarne osebe in več stranskih. Karakterizacije literarnih oseb povečini ni, če pa je zapisana, je le ta skopa in posredna. Več kot pol kratkih pripovedi vsebuje od 3000 do 4000 besed, celotna zbirka pa ima približno 25000 besed.

Pri analizi zbirke *Cirilina roža* ugotavljam, da se v njej najpogosteje pojavlja motiv besa in sle ter ljubezenska in kmečka tema. Pisatelj uporablja knjižni jezik in gosti slog pisanja. Kratke pripovedi imajo različna sporočila, a bi vseeno lahko rdečo nit zbirke povzela z motom Tako je že bilo in tako spet pride. Pripovedovalca zbirke sta prvoosebni in tretjeosebni, personalna in epska. Nastopajo od ena do tri glavne literarne osebe in več stranskih. Karakterizacije literarnih oseb povečini ni, če je le ta zapisana, je posredna in skopa. Največ kratkih pripovedi v zbirki vsebuje od 4000 do 5000 besed, celotna zbirka pa ima 40000 besed.

Ugotavljam, da se v zbirki *Svinje brez biserov* najpogosteje pojavlja motiv sosedstva in vegetiranja ter družinska in družbena tema. Pisatelj uporablja knjižni jezik in gosti slog pisanja, s pogosto uporabo primer in kletvic. Besedila imajo različna sporočila, a bi lahko vse povezala z motom Življenje je sranje, potem pa umreš. V vseh besedilih zbirke se pojavljata prvoosebni in tretjeosebni pripovedovalec, ki sta personalna in epska. Nastopa ena glavna literarna oseba in več stranskih. Karakterizacije literarnih

oseb povečini ni, če je zapisana, je le ta skopa in posredna. Največ kratkih pripovedi v zbirki vsebuje od 2000 do 3000 besed, celotna zbirka pa ima 30000 besed.

V analizi zbirke *Prebujanja* ugotavljam, da se najpogosteje pojavlja motiv sanj in ljubezenska, fantazijska ter družbena tema. Pisatelj uporablja knjižni jezik in gosti slog pisanja. Besedila imajo različna sporočila, a bi vseeno rdečo nit zbirke lahko povzela z motom Tako gre ta svet, zato ne imej slabe vesti. V vseh besedilih zbirke se pojavlja prvoosebni, personalni in epski pripovedovalec. Nastopa ena glavna literarna oseba in več stranskih. Karakterizacije literarnih oseb ni. Kar 95% kratkih pripovedi v zbirki ima od 500 do 1000 besed, celotna zbirka pa ima 18500 besed.

Zbirke so sprožile kar nekaj odmevov v javnosti, tako pozitivnih kot negativnih. Kritiko zbirke *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki* sta napisala Matej Bogataj v *Delu* in Jurij Hudolin v *Dnevniku*. Prvi pohvali pisateljev slog pisanja, drugi pa kritizira njegovo izvirno semantiko, ki naj ne bi bila najboljša, in pripiše, da mora pisatelj še zoreti. Kritiko zbirke *Cirilina roža* so napisali Jasmina Bajrektarevič v *Dnevniku*, Nives Vidrih v *Delu* in Mihael Bergant v *Mladini*. Vsi pozitivno ocenijo zbirko, le Bergant pisatelju svetuje, naj v bodoče izbere kak bolj svež motiv. Kritiko zbirke *Svinje brez biserov* so objavili Tanja Mojzer na *Radiu Študent*, Irena Jakopanec na spletni strani <http://med.over.net> in Lucija Stepančič v *Sodobnosti*. Vse pozitivno pohvalijo zbirko, le Jakopančeva k trditvi, da je Pregljeva zbirka dozorelo branje, doda, da se pisatelj ves čas sprehaja na robu humornega, kamor bi mu lahko spodrsnilo. Kritiko zbirke *Prebujanja* so napisali Tina Vrščaj v *Pogledih*, Sandra Krkoč v *Dnevniku*, Daniela Preglau v *Bukli* in Jasna Vombek v *Dnevniku*. Vsi povečini pohvalijo zbirko, le Vrščajeva pripiše, da je opis pravljličnih podob preveč posladkan in da bi zbirka lahko bila še boljša.

Sebastijan Pregelj je s svojimi zbirkami vključen v šest antologij slovenske kratke proze, in sicer v eno slovensko (*Čas kratke zgodbe*) in pet tujih (*Die Zeit der kurzen Geschichte* v nemškem jeziku, *Vně hranic* v češkem jeziku, *A lazy Sunday afternoon* v angleškem jeziku, *Noc w Lublanie* v poljskem jeziku in *Ljubljana Tales* v angleškem jeziku).

11. VIRI IN LITERATURA

A) Viri

Pregelj, Sebastijan: *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki*. Grosuplje: Mondena, 1996.

Pregelj, Sebastijan: *Cirilina roža*. Ljubljana: Kmečki glas, 1999.

Pregelj, Sebastijan: *Svinje brez biserov*. Novo mesto: Goga, 2002.

Pregelj, Sebastijan: *Prebujanja*. Ljubljana: Študentska založba, 2011.

B) Literatura

Babnik, Gabriela idr.: *Razkriti obrazi svobode*. Ljubljana: Beletrina, 2014.

Bauer, Jana (ur.): *Luna ni koruzni kolaček in druge zgodbe*. Ljubljana: Vodnikova založba, 2010.

Benhart, František idr. (prev.): *Promlky času: antologie slovinských povídek*. Brno: Větrné mlýny, 2003.

Borovnik, Silvija (ur.): *Kličič me po imenu: izbor iz krajše proze slovenskih avtoric*. Ljubljana: Študentska založba, 2013.

Đukanović, Maja idr. (ur.): *Desetka: savremene slovenačke pripovetke*. Beograd: Tipograf, 2006.

Čander, Mitja: *O čem govorimo: slovenska kratka proza: 1990-2004*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004.

Čander, Mitja idr.: *Martori suverani: tânără proză slovenă a anilor novăzeci*. Bukarešta: Paralela 45, 2004.

Čander, Mitja idr.: *Za što zboruvame: slovenečka kusa proza*. Skopje: Blesok, 2008.

Čander, Mitja idr.: *Za kakvo govorim?: slovenska kratka proza: 1990-2004*. Sofija: Fakel, 2013.

Čater, Dušan idr.: *The dark side of the mountain: a collection of genre short stories*. Ljubljana: Slovene Writers' Association, 2008.

Ferk, Janko idr.: *Anleitungen zum Schreien: eine Anthologie slowenischer Prosa*. Dunaj: Atelier, 1996.

G. Coon, James idr.: *Ljubljana Tales: a collection of Central European contemporary writing*. Varšava: New Europe Writers, 2012.

Guštin, Maša: *Noc w Lublanie: antologia współczesnej krótkiej prozy słoweńskiej*. Gdańsk: Międzymorze, 2009.

Haramija, Dragica idr. (ur.): *Geniji: antologija sodobne slovenske mladinske kratke proze*. Ljubljana: Genija, 2006.

Haramija, Dragica idr. (ur.): *Geniji²: antologija sodobne slovenske mladinske kratke proze*. Ljubljana: Genija, 2007.

Hladnik, Miran idr.: *Slovenski zgodovinski roman*. Ljubljana: Znanstvena založba FF, 2009.

Kleč, Milan idr.: *Contemporary Slovenian short stories*. Ljubljana: Center for Slovenian Literature, 2008.

Kozár, Aleš idr.: *Vně hranic: antologie současné slovinské krátké prózy*. Brno; Boskovice: František Šalé – Albert, 2002.

Kralj, Lado idr.: *Slovenske kratke zgodbe med koncem ene in začetkom druge vojne*. Celje: Celjska Mohorjeva družba, 2010.

Lah, Andrijan: *Od vzorov do bojev: antologija slovenske domovinske proze od Janeza Trdine do danes*. Celje: Celjska Mohorjeva družba, 2009.

Leben, Andrej (ur.): *Zgodbe iz maTjaževe dežele: antologija slovenske proze na avstrijskem Koroškem*. Ljubljana: Študentska založba, 2011.

Ocvirk Zelič, Alenka idr. (ur.): *Stopinje: zbornik srednješolske poezije in kratke proze*. Ljubljana: Gimnazija Vič, 2004.

Osti, Josip (prev.): *Antologija novije slovenske pripovijetke*. Sarajevo: Buybook, 2001.

Pahor, Boris: *Nouvelles slovènes*. Ljubljana: Slovene writers' association, 1996.

Pahor, Boris idr.: *Écritures slovènes*. Bédarieux: Centre national du livre, 2000.

Schmidt, Goran idr.: *Slovenska kratka erotična proza*. Ljubljana: Študentska založba, 2002.

Šemrov, Mirjam idr.: *Za vrati: zbornik srednješolske poezije in kratke proze*. Ljubljana: Gimnazija Vič, 2005.

Šinigoj, Damijan idr.: *A lazy Sunday afternoon: a collection of short stories by Slovene writers born after 1960*. Ljubljana: Slovene Writers' Association, 2007.

Virk, Tomo: *Čas kratke zgodbe: Antologija slovenske kratke zgodbe*. Ljubljana: Študentska založba, 1998.

Virk, Tomo idr.: *Die Zeit der kurzen Geschichte: zeitgenössische Erzählungen aus Slowenien*. Celovec: Drava, 2001.

Žbogar, Alenka: Slovenska kratka proza od 1980 do 2000 preštevno. *Jezik in slovstvo* 58/1–2, 2013. 99-112.

C) Elektronski viri:

Matej Bogataj: *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki*. *Delo*, 30. 1. 1997. [Recenzija Pregljeve zbirke *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki*.] [Http://www.sebastijan-pregelj.com/index.php?id=burkai-skrunilci-in-krivopriseniki-delo](http://www.sebastijan-pregelj.com/index.php?id=burkai-skrunilci-in-krivopriseniki-delo).

Jurij Hudolin: *Katalogizacija demoničnosti*. *Dnevnik*, 4. 3. 1997. [Recenzija Pregljeve zbirke *Burkači, skrunilci in krivoprisežniki*.] [Http://www.sebastijan-pregelj.com/index.php?id=katalogizacija-demoninosti](http://www.sebastijan-pregelj.com/index.php?id=katalogizacija-demoninosti).

Jasmina Bajrektarević: *Razkošje zgodb v brezčasju*. *Dnevnik*, 27. 6. 2000. [Recenzija Pregljeve zbirke *Cirilina roža*.] [Http://www.sebastijan-pregelj.com/index.php?id=cirilina-roa-dnevnik](http://www.sebastijan-pregelj.com/index.php?id=cirilina-roa-dnevnik).

Nives Vidrih: *Duhovnik bo posekal petsto zveri*. *Delo*, 4. 5. 2000. [Recenzija Pregljeve zbirke *Cirilina roža*.] [Http://www.sebastijan-pregelj.com/index.php?id=cirilina-roa-delo](http://www.sebastijan-pregelj.com/index.php?id=cirilina-roa-delo).

Mihael Bergant: *Cirilina roža*. *Mladina* 28, 17. 7. 2001. [Recenzija Pregljeve zbirke *Cirilina roža*.] [Http://www.mladina.si/100062/cirilina-roza/](http://www.mladina.si/100062/cirilina-roza/).

Lucija Stepančič: *Svinje brez biserov*. *Sodobnost* LXVII/3 (marec 2003). [Recenzija Pregljeve zbirke *Svinje brez biserov*.] [Http://www.sebastijan-pregelj.com/index.php?id=svinje-brez-biserov-sodobnost](http://www.sebastijan-pregelj.com/index.php?id=svinje-brez-biserov-sodobnost).

Tanja Mojzer: *Zgodbe z ne-hollywoodskim koncem*. *Radio Študent*, oddaja *Kosilo nekega molja*, 29. 1. 2003. [Recenzija Pregljeve zbirke *Svinje brez biserov*.] [Http://old.radiostudent.si/print.php?sid=1282&lang=english](http://old.radiostudent.si/print.php?sid=1282&lang=english).

Irena Jakopanec: *Svinje brez biserov – Molji*. [Http://med.over.net](http://med.over.net), 11. 6. 2003. [Recenzija Pregljeve zbirke *Svinje brez biserov*.] [Http://www.sebastijan-pregelj.com/index.php?id=svinje-brez-biserov-molji](http://www.sebastijan-pregelj.com/index.php?id=svinje-brez-biserov-molji).

Tina Vrščaj: *Vtisi sanjskih podob*. *Pogledi* (april 2011). [Recenzija Pregljeve zbirke *Prebujanja*.] [Http://www.pogledi.si/knjiga/vtisi-sanjskih-podob](http://www.pogledi.si/knjiga/vtisi-sanjskih-podob).

Sandra Krkoč: *Obdukcija vesti*. *Dnevnik* (april 2011). [Recenzija Pregljeve zbirke *Prebujanja*.] [Http://knjiga.dnevnik.si/sl/Refleksija/Do+zadnje+strani/488/Recenzija+zbirke+zgodb+Prebujanja+Sebastijana+Preglja%3A+Obdukcija+vesti](http://knjiga.dnevnik.si/sl/Refleksija/Do+zadnje+strani/488/Recenzija+zbirke+zgodb+Prebujanja+Sebastijana+Preglja%3A+Obdukcija+vesti).

Daniela Preglau: *Prebujanja. Bukla* (april 2011). [Recenzija Pregljeve zbirke *Prebujanja*.] [Http://www.bukla.si/?action=books&book_id=5370](http://www.bukla.si/?action=books&book_id=5370).

Jasna Vombek: *Prebujanja. Dnevnik* (julij 2011). [Recenzija Pregljeve zbirke *Prebujanja*.]

[Http://knjiga.dnevnik.si/sl/Refleksija/Recenzija/613/Recenzija+romana+Prebujanja+Sebastijana+Preglja%3A+Realnost+in+domi%C5%A1ljija](http://knjiga.dnevnik.si/sl/Refleksija/Recenzija/613/Recenzija+romana+Prebujanja+Sebastijana+Preglja%3A+Realnost+in+domi%C5%A1ljija).

IZJAVA O AVTORSTVU

Izjavljam, da je pričujoče diplomsko delo nastalo pod mentorstvom doc. dr. Alenke Žbogar in da je v celoti moje avtorsko delo. Uporabljeni viri in literatura so navedeni v skladu z mednarodnimi standardi in veljavno zakonodajo. Strinjam se z objavo v elektronski obliki na spletnih straneh Oddelka za slovenistiko.

Cerkno, 1. 6. 2014

Nives Florjančič